

ZIELONE OKO

PRACOWNIA OCHRONY ŚRODOWISKA

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Strategii Rozwoju Gminy Jasło
na lata 2021-2027**

Autor:
mgr inż. Krzysztof Okrasiński

Świdnica, 07.10.2022 r.

Zielone Oko
ul. Armii Krajowej 25/7
58-100 Świdnica

e-mail: biuro@zieloneoko.pl
www.zieloneoko.pl
tel.: 74 / 660 66 90, tel. kom.: 502 171 323
NIP: 884-212-27-71 REGON: 021492739

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	4
I.1. Wstęp	4
I.2. Podstawa prawna	5
I.3. Zawartość	5
I.4. Metodyka	7
II. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	9
II.1. Uwarunkowania prawne istotne dla ocenianego dokumentu	9
II.2. Ustalenia ocenianego dokumentu	11
III. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I REGIONALNYM	20
III.1. Polityka i przepisy Unii Europejskiej	20
III.2. Dokumenty krajowe.....	21
III.3. Dokumenty regionalne i wojewódzkie	23
IV. ANALIZA ZGODNOŚCI OCENIANEGO DOKUMENTU Z POLITYKĄ OCHRONY ŚRODOWISKA.....	26
V. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH.....	28
V.1. Położenie	28
V.2. Charakterystyka społeczno - gospodarcza	29
V.3. Główne źródła antropopresji	30
V.4. Wody powierzchniowe	31
V.5. Wody podziemne.....	31
V.6. Gleby i uwarunkowania geologiczne	32
V.7. Uwarunkowania przyrodnicze	33
V.8. Ryzyko wystąpienia podtopień i powodzi	34
V.9. Uwarunkowania akustyczne	34
V.10. Klimat i jakość powietrza	35

VI. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	36
VI.1. Problemy systemowe	36
VI.2. Główne wyzwania ochrony środowiska w analizowanym rejonie	36
VI.3. Prognoza zmian zachodzących w środowisku	37
VII. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO.....	40
VII.1. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	41
VII.2. Strategia a oddziaływanie na klimat i adaptacja do skutków zmian klimatycznych ..	42
VII.3. Oddziaływanie na bioróżnorodność i środowisko przyrodnicze	43
VII.4. Oddziaływanie na jakość życia i zdrowie ludzi.....	45
VII.6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	46
VII.7. Oddziaływanie na krajobraz i dobra kultury.....	46
VII.8. Oddziaływanie na powietrze i klimat akustyczny	46
VI.9. Oddziaływania skumulowane z innymi dokumentami strategicznymi	47
VII.9. Oddziaływanie transgraniczne.....	48
VI.10. Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu.....	48
VIII. PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH.....	49
IX. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	51
X. PROPONOWANE METODY ANALIZY ŚRODOWISKOWYCH SKUTKÓW WDRAŻANIA OCENIANEGO DOKUMENTU	54
XI. WNIOSKI.....	55
XII. WYKORZYSTANE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE.....	57
XIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	59

Załącznik:

1. Oświadczenie autora prognozy

I. WPROWADZENIE

I.1. Wstęp

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt Strategii Rozwoju Gminy Jasło na lata 2021-2027 (dalej: Strategia). Dokument ten został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest podstawowym dokumentem merytorycznym sporządzanym dla potrzeb przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Celem przeprowadzenia tej OOS jest spełnienie wymogu prawnego oraz przeprowadzenie merytorycznej analizy takich zagadnień, jak m.in.:

- 1) analiza zgodności ocenianego dokumentu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym,
- 2) identyfikacja stanu tych elementów środowiska, które mają związek z zastosowaniem ustaleń wynikających z ocenianego dokumentu,
- 3) analiza środowiskowych skutków wdrożenia ustaleń ocenianego dokumentu,
- 4) analiza rozsądnych rozwiązań alternatywnych,
- 5) zaproponowanie działań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko,
- 6) zaproponowanie sposobów monitorowania skutków stosowania ocenianego dokumentu pod kątem ochrony środowiska.

Analizując funkcję prognozy oddziaływania na środowisko, należy mieć na uwadze cel dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, wyrażony w art. 1:

- zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska,
- przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania zrównoważonego rozwoju.

Polskie przepisy (w ślad za wymaganiami prawa Unii Europejskiej) wskazują, że prognoza powinna zawierać **racjonalnie wymagane informacje**, z uwzględnieniem:

- obecnego stanu wiedzy i metod oceny,
- zawartości i poziomu szczegółowości planu lub programu,
- funkcji ocenianego dokumentu w procesie podejmowania decyzji,
- zakresu, w jakim niektóre sprawy mogą zostać właściwiej ocenione na różnych etapach tego procesu.

Dla określenia funkcji prognozy znamienne jest także art. 8 dyrektywy 2001/42/WE; wskazuje on, że ustalenia tego dokumentu powinny być uwzględnione w czasie przygotowania planu lub programu oraz przed jego przyjęciem lub poddaniem procedurze ustawodawczej, a także w dokumencie podsumowującym przebieg strategicznej OOS.

To oznacza, że **w prognozie oddziaływania na środowisko muszą się znaleźć przede wszystkim te informacje, które mogą mieć wpływ na zapisy ocenianego dokumentu i na praktyczną realizację jego ustaleń** – a zatem nie wszystkie, lecz tylko istotne, racjonalnie uzasadnione i mogące mieć realne przełożenie na treść dokumentu będącego przedmiotem strategicznej OOS. Dyrektywa wymaga przedstawienia w prognozie informacji skupiających się na kwestiach związanych wyłącznie ze **znaczącym** wpływem na środowisko.

Należy podkreślić, że przedstawiona w niniejszej prognozie ocena dokumentu strategicznego nie jest tożsama z udzieleniem choćby wstępnej zgody na realizację przedsięwzięć (m.in. inwestycji) i innych fizycznych ingerencji w środowisko.

I.2. Podstawa prawna

Zasadniczą podstawą prawną sporządzenia niniejszej prognozy oraz przeprowadzenia strategicznej OOS są przepisy prawa polskiego (ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, dalej: UOOS) i wspólnotowego (dyrektywa 2001/42/WE). Wynikają z nich m.in. następujące ustalenia:

- 1) przeprowadzenia strategicznej OOS wymagają projekty takich dokumentów, jak m.in. plany i programy dotyczące m.in. zagospodarowania przestrzennego i wykorzystania terenu (art. 3 ust. 2 dyrektywy 2001/42/WE, art. 46 UOOS),
- 2) w ramach strategicznej OOS sporządza się prognozę oddziaływania na środowisko (art. 5 dyrektywy 2001/42/WE, art. 51 UOOS),
- 3) prognoza oddziaływania na środowisko oraz dokument będący przedmiotem strategicznej OOS wymagają przeprowadzenia konsultacji ze społeczeństwem oraz odpowiednimi organami administracji (art. 6 dyrektywy 2001/42/WE, art. 54 UOOS),
- 4) procedura strategicznej OOS jest zintegrowana z procedurą oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 (art. 55 ust. 2 UOOS, art. 6 ust. 3 dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory).

I.3. Zawartość

Zawartość niniejszej prognozy jest zgodna z art. 51 ust. 2 UOOS. Przepis ten wskazuje, że prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

- 1) zawierać:
 - a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
 - b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
 - c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
 - d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
 - e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

- f) oświadczenie autora lub kierującego zespołem autorów o spełnieniu wymagań wymienionych w art.74 ust.2 UOOŚ (załącznik do niniejszego dokumentu);

2) określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne – z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawiać:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Trzeba podkreślić, że przepisów określających zawartość prognozy nie można odczytywać w oderwaniu od przepisów określających jej funkcję; oznacza to, że dokument ten musi zawierać:

1) informacje racjonalnie wymagane, adekwatne do charakteru ocenianego dokumentu,

2) informacje, które mogą mieć faktyczne przełożenie na treść ocenianego dokumentu,

- a więc nie wszystkie informacje, lecz tylko te, które można uznać za racjonalnie wymagane.

Warto również zaznaczyć, że rolą oceny oddziaływania na środowisko nie jest analiza stricte formalno-legislacyjna odnosząca się do zasad techniki prawodawczej.

Zakres i stopień szczegółowości niniejszej prognozy został uzgodniony w trybie art. 53 UOOŚ z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie (pismo z dnia 09.09.2022 r., znak: WOOŚ.411.2.6.2022.AP.2). Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (pismo z dn. 09.06.2022 r., znak: SNZ.9020.1.42.2022.RD).

I.4. Metodyka

Prognoza składa się z czterech głównych merytorycznych bloków / filarów: charakterystyka ocenianego dokumentu, opis uwarunkowań strategicznych i środowiskowych mających znaczenie dla ocenianego dokumentu, strategiczna ocena oddziaływań środowiskowych oraz katalog rekomendacji w zakresie udoskonalenia ocenianego dokumentu i monitorowania skutków jego wdrażania.

Materiałem wyjściowym do analizy był projekt Strategii przekazany wykonawcy niniejszej prognozy. Pierwszym zasadniczym krokiem analizy środowiskowej była analiza uwarunkowań prawnych i strategicznych mających znaczenie dla ocenianego dokumentu. Kolejnym działaniem było pozyskanie informacji o poszczególnych komponentach środowiska z dokumentów źródłowych o charakterze przekrojowym, danych opracowywanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (dalej: PMŚ) koordynowanego przez służby Inspekcji Ochrony Środowiska oraz danych o obszarach ochrony przyrody. Przeprowadzono kwerendę danych i analizę studialną dostępnych materiałów zawierających informacje na temat uwarunkowań środowiskowych.

Przy prowadzonych pracach wykorzystano dane teledetekcyjne i kartograficzne, opracowanie planistyczne, dokumenty strategiczne i prace studialne. Uwzględniono ustalenia strategicznych ocen oddziaływania na środowisko i oraz dane wynikające z opracowań ekofizjograficznych. Dokonano także przeglądu dostępnych inwentaryzacji przyrodniczych, dokumentacji geologicznych i hydrogeologicznych, planów urządzania lasów oraz rejestru zabytków. Przeanalizowano uwarunkowania wynikające z map hydrograficznych, sozologicznych, hydrogeologicznych, geośrodowiskowych, geologicznych, map zagrożenia powodziowego oraz innych opracowań kartograficznych dostępnych poprzez geoportale i serwisy WMS prowadzone przez jednostki administracji publicznej.

Przy opisie uwarunkowań środowiskowych skupiono się na tych zagadnieniach tematycznych, które mają znaczenie dla oceny skutków realizacji analizowanego projektu Strategii (zgodnie z dyspozycją art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. b UOOŚ, wedle którego prognoza oddziaływania na środowisko powinna określać stan środowiska wyłącznie na obszarach objętych przewidywanym i znaczącym oddziaływaniem). Dane te pozwoliły na zidentyfikowanie zasadniczych uwarunkowań środowiskowych mających merytoryczny związek z ustaleniami ocenianego dokumentu.

Wyniki tej oceny były wstępnym krokiem do weryfikacji ocenianego dokumentu pod kątem tego, czy jego ustalenia są adekwatne do uwarunkowań strategicznych i środowiskowych w zakresie objętym ustaleniami Strategii. Ustalenia te prowadzone były

równoległe z oceną oddziaływań na środowisko, jakie będą się wiązały z praktycznym wdrażaniem ustaleń Strategii. Analizowano również opis skutków, które mogą wystąpić w przypadku odstąpienia od przyjęcia ocenianego dokumentu.

Kolejnym krokiem było sformułowanie rekomendacji odnośnie do uzupełnienia bądź zmiany treści ocenianego dokumentu. Działanie to zostało zintegrowane z zaproponowaniem rozwiązań eliminujących i minimalizujących negatywne oddziaływanie na środowisko. Następnym etapem było sformułowanie propozycji monitorowania skutków wdrażania ustaleń Strategii pod kątem ochrony środowiska.

Stopień szczegółowości treści niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest adekwatny do charakteru ustaleń ocenianego dokumentu. Oznacza to, że przeprowadzone analizy opierają się przede wszystkim na opisowej i jakościowej identyfikacji kluczowych oddziaływań, jakie mogą wystąpić w związku z praktycznym stosowaniem Strategii. Szczegółowa analiza konkretnych działań i przedsięwzięć może być przeprowadzona jedynie na etapie postępowań administracyjnych (np. na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, decyzji udzielającej pozwolenia na budowę) oraz przy dokonywaniu zgłoszeń budowlanych. Niemniej, podczas prac nad niniejszą prognozą odniesiono się do opracowań ekofizjograficznych, inwentaryzacji przyrodniczych, prognoz oddziaływania na środowisko wykonanych dla dotychczas obowiązujących dokumentów strategicznych, przeprowadzono również wizje terenowe, analizy kartograficzne i kameralne.

II. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

II.1. Uwarunkowania prawne istotne dla ocenianego dokumentu

Strategia rozwoju jest opracowywana na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Dokument ma status strategii rozwoju gminy. Według art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, strategia określa w szczególności:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, wraz z zakresem planowanych działań;
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

Zgodność ocenianej Strategii z ww. przepisami wykracza poza prawne i merytoryczne ramy strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Projekt strategii rozwoju gminy jest przedkładany zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa. W przypadku, gdy projekt strategii „wyznacza ramy” dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko¹, powinien być poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (zgodnie z art. 46 ust. 1 UOOŚ).

Według stanowiska Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie (pismo z dnia 08.07.2022 r., WOOŚ.410.1.35.2022.AP.2), projekt Strategii wyznacza ramy dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. RDOŚ swoje stanowisko uzasadnił tym, że „planowane cele strategiczne, wynikające z przedmiotowego dokumentu w obrębie „Obszaru 1. Gospodarka komunalna i infrastruktura techniczna” dotyczą m.in. budowy suchego zbiornika na rzece Bednarka i na rzece Młynówka oraz budowy, przebudowy i modernizacji obwałowań przy rzekach na terenie Gminy Jasło” - a budowle

¹ „Przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko”, których ramy mógłby wyznaczać projekt strategii, są przedsięwzięcia wymienione w art. 59 ust. 1 pkt 1 i 2 ww. ustawy, które zostały wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839).

przeciwpowodziowe mogą kwalifikować się do inwestycji ujętych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839 ze zm.).

Faktem jest, że ww. przedsięwzięcia związane z ochroną przeciwpowodziową są wskazane w projekcie Strategii. Inwestycje te jednak wynikają z innych dokumentów, w szczególności z Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym i projektu jego aktualizacji - i to te dokumenty wyznaczyły ramy dla przedmiotowych przedsięwzięć i dlatego były przedmiotem odrębnych strategicznych ocen oddziaływania na środowisko. Z całą pewnością nie można uznać, że analizowany projekt Strategii wyznacza ramy dla realizacji przedsięwzięć przeciwpowodziowych (zwłaszcza że nie są one wymienione w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym wskazanym w Strategii, lecz tylko w „oczekiwanych rezultatach”.

Omawiając status Strategii w kontekście „wyznaczania ram” dla ww. przedsięwzięć, warto odwołać się do dokumentu Komisji Europejskiej pn. „Sprawozdanie Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego na podstawie art. 12 ust. 3 dyrektywy 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko”². Stwierdza się w nim, że strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko powinny podlegać te plany i programy, które „ustalają ramy dla decyzji, które mają wpływ na każde późniejsze zezwolenie na inwestycję, w szczególności w zakresie warunków dotyczących lokalizacji, rodzaju, wielkości i funkcjonowania lub alokacji zasobów”.

Ponadto, według wytycznych Komisji Europejskiej pn. „Wdrożenie dyrektywy 2001/42 w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko”³, sformułowanie dot. „ustalania ramy dla przyszłego zezwolenia na inwestycję” ma zasadnicze znaczenie dla interpretacji wymagalności przeprowadzenia strategicznej OOS. Komisja wskazuje, że:

- *„Wyrażenie to na ogół oznaczałoby, że plan lub program zawiera kryteria lub warunki, które kierują sposobem, w jaki organ wydający zezwolenie podejmuje decyzje dotyczące wniosków o wydanie zezwolenia na realizację przedsięwzięcia”. Kryteria te mogą wprowadzać ograniczenia co do typu działalności lub inwestycji, która ma być dozwolona w danym obszarze, lub mogą zawierać warunki, jakie wnioskodawca musi spełnić, aby uzyskać zezwolenie, lub mogą być opracowane w celu zachowania określonych cech danego obszaru”*.
- *„Uogólniona alokacja zasobów finansowych byłaby niewystarczająca do ‘ustalenia ram’”*.
- *„Konieczne byłoby, aby alokacja zasobów warunkowała określony, konkretny sposób wydawania zezwoleń (np. ustalając dalszy przebieg działania (jak wspomniano powyżej) lub ograniczając rodzaje rozwiązań, jakie mogą być możliwe)”*.

W odniesieniu do różnego typu działań wskazanych w Strategii - nie wskazuje ona, które z nich mają status „przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”. Kwalifikacja zadań inwestycyjnych do grupy tych przedsięwzięć wymagałaby znajomości ich podstawowych parametrów technicznych (np. długość drogi) oraz lokalizacji w odniesieniu

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0234&from=EN>

³ <http://www.wfos.szczecin.pl/images/stories/files/dyrektywa%20OOS.pdf>

do ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i obszarów chronionych (przywoływane wcześniej rozporządzenie różnicuje parametry „przedsięwzięć” w zależności od ich lokalizacji względem obszarów chronionych i terenów objętych ustaleniami Strategii). Wobec powyższego należy uznać, że treść Strategii nie pozwala na rozstrzygnięcie, które przedsięwzięcia mają z pewnością status „przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”.

Mając na uwadze powyższe, w świetle wytycznych wynikających z przywołanych dokumentów Komisji Europejskiej - uprawnionym byłoby twierdzenie, że projekt przedmiotowej Strategii nie wyznacza ram dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, ponieważ:

- nie wskazuje „warunków dotyczących lokalizacji, rodzaju, wielkości i funkcjonowania lub alokacji zasobów”,
- nie wskazuje „kryteriów lub warunków, które kierują sposobem, w jaki organ wydający zezwolenie podejmuje decyzje dotyczące wniosków o wydanie zezwolenia na realizację przedsięwzięcia”,
- nie ma żadnego znaczenia dla wydawania jakichkolwiek zezwoleń/pozwoleń.

Mimo powyższego, stanowisko RDOŚ ma wiążący charakter (nie tylko w zakresie jedynie wymogu przeprowadzenia strategicznej oceny, ale również uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko) i z tego powodu projekt Strategii wymaga przeprowadzenia strategicznej OOS.

II.2. Ustalenia ocenianego dokumentu

W Strategii wyodrębniono 4 obszary priorytetowe:

- gospodarka komunalna i infrastruktura techniczna,
- infrastruktura i usługi społeczno-edukacyjne,
- polityka gospodarcza,
- turystyka i promocja.

Dla każdego z tych obszarów określono cele strategiczne i operacyjne oraz kluczowe zadania przewidziane do realizacji, które przyczynią się do osiągnięcia założonych celów. Lista ta określa ogólny kierunek aktywności Gminy Jasło. Wykaz celów i kierunków (oraz przypisanych im przedsięwzięć - które zostały wskazane w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym będącym częścią Strategii) został przedstawiony w tabeli nr 1.

Tab. 1. Cele i kierunki ocenianej Strategii

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki interwencji	Przedsięwzięcia (Wieloletni Plan Inwestycyjny będący elementem Strategii)
Obszar 1. Gospodarka komunalna i infrastruktura techniczna			
Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej	Rozwój infrastruktury komunalnej na terenie Gminy Jasło	<ul style="list-style-type: none"> – Budowa, modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody pitnej, w tym sieci wodociągowej na terenie Gminy Jasło – Budowa sieci kanalizacyjnej, w tym m.in. w Opaciu i Trzcinity (Granice) – Modernizacja kanalizacji w Warzycach w Gminie Jasło – Modernizacja gminnych oczyszczalni ścieków w Trzcinity i Szebniach – Usprawnienie gminnego systemu gospodarki odpadami (podejmowanie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie segregacji odpadów, kontrola segregacji odpadów, systemy selektywnego zbierania odpadów komunalnych uwzględniające rozwiązania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów lub ponowne użycie (PSZOK)) 	Inwestycje w Infrastrukturę wodno-kanalizacyjną: <ul style="list-style-type: none"> – budowa, modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody pitnej w tym sieci wodociągowej na terenie gminy Jasło, – budowa sieci kanalizacyjnej w Opaciu i Trzcinity (Granice), – modernizacja kanalizacji w Warzycach, – modernizacja gminnych oczyszczalni ścieków w Trzcinity i Szebniach
	Poprawa dostępności i efektywności energetycznej budynków, w tym zwiększenie wykorzystania OZE oraz ograniczanie negatywnego oddziaływania budynków na środowisko	<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa jakości powietrza poprzez modernizację energetyczną, w tym wymianę źródeł ciepła w domach prywatnych na terenie Gminy Jasło – Zwiększenie dostępności budynków użyteczności publicznej poprzez likwidację barier architektonicznych oraz dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Rozwój odnawialnych źródeł energii poprzez montaż mikroinstalacji u mieszkańców na terenie Gminy Jasło 	Termomodernizacja, zwiększenie dostępności budynku Urzędu Gminy Jasło, zagospodarowanie przyległego terenu oraz montaż instalacji fotowoltaicznej Rozwój odnawialnych źródeł energii poprzez montaż mikroinstalacji u mieszkańców na terenie Gminy Jasło Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w domach

	<p>naturalne na terenie Gminy Jasło</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja projektów ograniczających niską emisję na terenie Gminy poprzez budowę instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej – Usuwanie wyrobów zawierających azbest z pokryć dachowych mieszkańców na terenie Gminy Jasło – Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, w tym m.in. budynków szkolnych, opieki zdrowotnej i domów ludowych – Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Jasło, zagospodarowanie przyległego terenu oraz montaż instalacji fotowoltaicznej 	<p>prywatnych na terenie Gminy Jasło (200 szt.)</p> <p>Usuwanie wyrobów zawierających azbest z pokryć dachowych mieszkańców na terenie Gminy Jasło</p> <p>Program STOP SMOG (55 budynków jednorodzinnych)</p>
	<p>Adaptacja do zmian klimatu na terenie Gminy Jasło</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa jakości powietrza poprzez modernizację energetyczną, w tym wymianę źródeł ciepła w domach prywatnych na terenie Gminy Jasło – Zwiększenie dostępności budynków użyteczności publicznej poprzez likwidację barier architektonicznych oraz dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. – Rozwój odnawialnych źródeł energii poprzez montaż mikroinstalacji u mieszkańców na terenie Gminy Jasło – Realizacja projektów ograniczających niską emisję na terenie Gminy poprzez budowę instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej – Usuwanie wyrobów zawierających azbest z pokryć dachowych mieszkańców na terenie Gminy Jasło – Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, w tym m.in. budynków szkolnych, opieki zdrowotnej i domów ludowych. 	<p>Realizacja inwestycji w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury na terenie gmin należących do Związku Gmin Dorzecza Wisłoki (Gmina Jasło)</p>

		<ul style="list-style-type: none"> – Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Jasło, zagospodarowanie przyległego terenu oraz montaż instalacji fotowoltaicznej 	
	Rozwój infrastruktury drogowej na terenie Gminy Jasło	<ul style="list-style-type: none"> – Budowa, przebudowa i remonty dróg gminnych i wewnętrznych – Budowa chodników przy drogach gminnych – Budowa i modernizacja oświetlenia drogowego na energooszczędne 	<ul style="list-style-type: none"> – Budowa, przebudowa, modernizacja infrastruktury drogowej: – Budowa, przebudowa i remonty dróg gminnych i wewnętrznych, – Budowa chodników przy drogach gminnych, – Budowa i modernizacja oświetlenia drogowego na energooszczędne
Obszar 2. Infrastruktura i usługi społeczno-edukacyjne			
Wysoka jakość usług społeczno-edukacyjnych dostosowana do potrzeb mieszkańców	Rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej na terenie Gminy Jasło	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój infrastruktury (budowa, przebudowa, modernizacja) na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego wraz z niezbędnym wyposażeniem oraz zakupem pomocy dydaktycznych gwarantujących wysoką jakość kształcenia w tym dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – Rozwój infrastruktury dydaktycznej (budowa, przebudowa, modernizacja) istniejących budynków szkolnych wraz wyposażeniem w nowoczesny sprzęt ICT i materiały dydaktyczne oraz obiektów służących wzmacnianiu sprawności fizycznej uczniów w tym dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – Cyfryzacja i rozwój szkolnej infrastruktury – Budowa placów zabaw i miejsc rekreacyjnych przy szkołach – Rozbudowa i modernizacja szkolnej infrastruktury sportowej 	Rozwój infrastruktury (budowa, przebudowa, modernizacja) na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego

		<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększanie ilości miejsc w przedszkolach na terenie Gminy – Rozwój infrastruktury społecznej związanej z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług 	
	Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie Gminy Jasło	<ul style="list-style-type: none"> – Budowa, przebudowa wielofunkcyjnych obiektów sportowych i rekreacyjnych – Rozwój istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej – Budowa ogólnodostępnych placów zabaw i miejsc rekreacji 	<p>Budowa wielofunkcyjnych obiektów sportowych</p> <p>Budowa placów zabaw i miejsc rekreacyjnych</p>
	Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego i dostępu do opieki zdrowotnej w Gminie Jasło	<ul style="list-style-type: none"> – Dopuszczenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w nowy sprzęt ratowniczo-gaśniczy – Utrzymanie, wyszkolenie i zapewnienie gotowości bojowej jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej – Monitoring centralnych miejsc na terenie Gminy – Budowa Gminnego Centrum Przetwarzania Danych – Zwiększenie cyberbezpieczeństwa systemów informacyjnych oraz e-usług publicznych – Rozwój (budowa/modernizacja) gminnej infrastruktury na potrzeby POZ – Zakup sprzętu medycznego oraz wyposażenia niezbędnego do świadczenia usług medycznych przez POZ 	Budowa Gminnego Centrum Przetwarzania Danych
	Rozwój potencjału edukacyjnego Gminy Jasło oraz rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> – Organizacja i realizacja pozalekcyjnych zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych dla uczniów szkół podstawowych oraz przedszkoli – Wspieranie rozwoju kompetencji zawodowych nauczycieli, pracowników dydaktycznych i kadry zarządzającej szkół kształcenia ogólnego i wychowania przedszkolnego 	<p>Budowa budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Osobnicy z wyposażeniem</p> <p>Organizacja zajęć w Klubie Seniora – wsparcie osób starszych poprzez działania na rzecz zwiększenia ich zaangażowania w życie społeczności lokalnych</p>

		<ul style="list-style-type: none"> – Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – Integracja społeczna osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci – Rozwój usług społecznych i zdrowotnych na rzecz osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz osób z niepełnosprawnościami, w tym dalsza realizacja projektu „Teleanioł jasielski – usługi sąsiedzkie i teleopieka dla osób starszych niesamodzielnych” – Wsparcie osób starszych poprzez działania na rzecz zwiększenia ich zaangażowania w życie społeczności lokalnych – Budowa budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Osobnicy z wyposażeniem 	"Teleanioł jasielski" – usługi sąsiedzkie i teleopieka dla osób starszych niesamodzielnych
Obszar 3. Polityka gospodarcza			
Rozwój gospodarki i przedsiębiorczości	Zrównoważone zarządzanie rozwojem przestrzennym Gminy	<ul style="list-style-type: none"> – Kompleksowe opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasło – Uwzględnienie w działaniach planistycznych możliwości lokalizacji różnych form odnawialnych źródeł energii oraz terenów inwestycyjnych – Rozwój e-usług i infrastruktury danych przestrzennych 	-
	Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój e-usług publicznych skierowanych do przedsiębiorców – Stworzenie terenów inwestycyjnych na terenie Gminy – Wspieranie inicjatyw skierowanych na zwiększanie aktywności zawodowej mieszkańców – Prowadzenie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości opartej na lokalnym biznesie 	-

		– Wspieranie „społecznej odpowiedzialności biznesu”	
Obszar 4. Turystyka i promocja			
Atrakcyjna oferta turystyczna Gminy, oparta na jej walorach kulturowych i przyrodniczych	Wzmocnienie promocji i turystyki Gminy Jasło	<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększenie dostępności i atrakcyjności terenów poprzez budowę ścieżek pieszo-rowerowych – Promocja walorów ekologicznych, agroturystyki oraz produktów lokalnych – Informacja o ciekawych wydarzeniach na terenie Gminy – Stworzenie i uaktualnianie materiału informacyjnego na temat atrakcji turystycznych – Wsparcie rozwoju „smart villages” – Zagospodarowanie przestrzeni publicznych na terenie gminy z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i turystycznych 	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych w Gminie Jasło, w tym budowa ścieżki pieszo - rowerowej w kierunku Skansenu Archeologicznego "Karpacka Troja"
	Zachowanie dziedzictwa kulturowego i rozwój kultury w Gminie Jasło	<ul style="list-style-type: none"> – Ochrona i rewaloryzacja zabytków i opieka nad zabytkami – Budowa, przebudowa i wyposażenie obiektów pełniących funkcje kulturalne – Przygotowanie publikacji z zakresu dziedzictwa kulturowego i historii Gminy – Digitalizacja archiwalnych zasobów kultury Gminy – Kultywowanie tradycji i folkloru na terenie Gminy 	-

Strategia wskazuje, jakie są oczekiwane rezultaty wdrażania jej ustaleń; spośród działań o charakterze inwestycyjnym, należy wymienić – w odniesieniu do poszczególnych obszarów ustaleń strategicznych – następujące pozycje:

1. Obszar 1 - Gospodarka komunalna i infrastruktura techniczna
 - Budowa, modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody pitnej, w tym sieci wodociągowej na terenie Gminy Jasło
 - Budowa sieci kanalizacyjnej, w tym m.in. w Opaciu i Trzcinicy (Granice)
 - Modernizacja kanalizacji w Warzycach w Gminie Jasło
 - Modernizacja gminnych oczyszczalni ścieków w Trzcinicy i Szebniach
 - Poprawa jakości powietrza poprzez modernizację energetyczną, w tym wymianę źródeł ciepła w domach prywatnych na terenie Gminy Jasło
 - Zwiększenie dostępności budynków użyteczności publicznej poprzez likwidację barier architektonicznych oraz dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
 - Rozwój odnawialnych źródeł energii poprzez montaż mikroinstalacji u mieszkańców
 - Realizacja projektów ograniczających niską emisję na terenie Gminy poprzez budowę instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej
 - Usuwanie wyrobów zawierających azbest z pokryć dachowych mieszkańców
 - Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, w tym m.in. budynków szkolnych, opieki zdrowotnej i domów ludowych
 - Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Jasło, zagospodarowanie przyległego terenu oraz montaż instalacji fotowoltaicznej
 - Inwestycje z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury
 - Inwestycje z zakresu gromadzenia wód opadowych i roztopowych (budowy/przebudowy podziemnych zbiorników retencyjnych wraz z kanalizacją deszczową) przy domach prywatnych oraz budynkach użyteczności publicznej
 - Rozwój małej retencji
 - Zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków klęsk żywiołowych i katastrof
 - Budowa obiektów hydrotechnicznych, a tym samym umożliwienie kontroli obiegu wody za pomocą sztucznych zbiorników wodnych (małych i dużych) lub ziemnych stawów
 - Tworzenie wraz z wymaganą infrastrukturą alternatywnych ujęć wód lub ich modernizację na cele zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, wykorzystując do tego celu wody podziemne
 - Zabezpieczenie przed powodzią terenów Gminy Jasło
 - Budowa, przebudowa i modernizacja obwałowań przy rzekach na terenie Gminy Jasło
 - Budowa suchego zbiornika na rzece Bednarka i rzece Młynówka
 - Budowa, przebudowa i remonty dróg gminnych i wewnętrznych
 - Budowa chodników przy drogach gminnych
 - Budowa i modernizacja oświetlenia drogowego na energooszczędne

2. Obszar 2. Infrastruktura i usługi społeczno-edukacyjne

- Rozwój infrastruktury (budowa, przebudowa, modernizacja) na potrzeby świadczenia usług wychowania szkolnego i przedszkolnego wraz z niezbędnym wyposażeniem
- Budowa placów zabaw i miejsc rekreacyjnych przy szkołach
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej
- Rozwój istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej
- Budowa ogólnodostępnych placów zabaw i miejsc rekreacji
- Dopuszczenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w nowy sprzęt ratowniczo-gaśniczy

3. Obszar 3. Polityka gospodarcza

- Stworzenie terenów inwestycyjnych na terenie Gminy.
- Kompleksowe opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasło
- Uwzględnienie w działaniach planistycznych możliwości lokalizacji różnych form odnawialnych źródeł energii oraz terenów inwestycyjnych

4. Obszar 4. Turystyka i promocja

- Zwiększenie dostępności i atrakcyjności terenów poprzez budowę ścieżek pieszo-rowerowych Promocja walorów ekologicznych, agroturystyki oraz produktów lokalnych
- Wsparcie rozwoju „smart villages”
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznych na terenie gminy z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i turystycznych
- Ochrona i rewaloryzacja zabytków i opieka nad zabytkami
- Budowa, przebudowa i wyposażenie obiektów pełniących funkcje kulturalne

Należy podkreślić, że na część ww. rezultatów władze gminy Jasło nie mają wpływu; chodzi tu w szczególności o działania z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, w tym o:

- budowę, przebudowę i modernizację obwałowań przy rzekach na terenie Gminy Jasło,
- budowę suchego zbiornika na rzece Bednarka i rzece Młynówka.

Z całą pewnością można stwierdzić, że Strategia nie wyznacza ram dla realizacji tego typu przedsięwzięć.

Ponadto trzeba zauważyć, że Strategia jest dokumentem programującym (a nie wykonawczym) rozwój gminy do roku 2027. Dokumentem wykonawczym będą wszystkie pozostałe plany i programy strategiczne wskazane w rozdziale 9.3 Strategii, m.in. Gminny Program Ochrony Środowiska, dokumenty z zakresu planowania przestrzennego i inne.

III. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I REGIONALNYM

III.1. Polityka i przepisy Unii Europejskiej

Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. VIII Program został przygotowany przez Komisję Europejską i przyjęty przez Parlament Europejski i Radę w dniu 06.04.2022 r. Ma on na celu przyspieszenie transformacji ekologicznej w kierunku neutralnej dla klimatu, zrównoważonej, nietoksycznej, zasobooszczędnej, bazującej na energii ze źródeł odnawialnych, odpornej i konkurencyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym w sposób sprawiedliwy, równy i sprzyjający włączeniu społecznemu, a także ochronę, odbudowę i poprawę stanu środowiska, między innymi poprzez powstrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej. Stanowi on podstawę osiągnięcia celów środowiskowych i klimatycznych określonych w Agendzie 2030 ONZ i jej celach zrównoważonego rozwoju, a także celów, do osiągnięcia których dąży się na mocy wielostronnych umów środowiskowych i porozumień klimatycznych.

Określono w nim priorytetowe cele dla UE i państw członkowskich:

- 1) ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oraz jednocześnie wzmocnienie ich pochłaniania przez naturalne pochłaniacze w Unii, aby osiągnąć unijny cel redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r.;
- 2) stałe postępy we wzmacnianiu i uwzględnianiu zdolności przystosowawczych, w tym na podstawie podejść ekosystemowych, wzmacnianiu odporności i adaptacji oraz ograniczaniu podatności środowiska, społeczeństwa i wszystkich sektorów gospodarki na zmianę klimatu, a jednocześnie skuteczniejsze zapobieganie klęskom żywiołowym związanym z klimatem i pogodą oraz zwiększanie gotowości na nie;
- 3) dążenie do gospodarki dobrobytu, która oddaje planecie więcej niż z niej czerpie, oraz przyspieszenie przejścia na nietoksyczną gospodarkę o obiegu zamkniętym, w której wzrost ma charakter regeneracyjny, zasoby wykorzystuje się w sposób efektywny i zrównoważony oraz stosuje się hierarchię postępowania z odpadami;
- 4) dążenie do osiągnięcia zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń, w tym w odniesieniu do szkodliwych substancji chemicznych, aby uzyskać nietoksyczne środowisko, w tym powietrze, wodę, glebę, również w odniesieniu do zanieczyszczenia świetlnego i zanieczyszczenia hałasem, oraz ochrona zdrowia i dobrostanu ludzi, zwierząt i ekosystemów przed zagrożeniami i negatywnymi skutkami związanymi ze środowiskiem;
- 5) ochrona, zachowanie i przywrócenie różnorodności biologicznej w środowisku lądowym i morskim oraz różnorodności biologicznej wód śródlądowych na obszarach chronionych i poza nimi poprzez, między innymi, zatrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej oraz poprawę stanu ekosystemów i ich funkcji oraz

- świadczonych przez nie usług, a także poprzez poprawę stanu środowiska, zwłaszcza powietrza, wody i gleby, jak również poprzez zwalczanie pustynnienia i degradacji gleby;
- 6) promowanie środowiskowych aspektów zrównoważoności i znaczne ograniczenie największych presji środowiskowych i klimatycznych związanych z produkcją i konsumpcją unijną, w szczególności w obszarze energii, przemysłu, budownictwa i infrastruktury, mobilności, turystyki, handlu międzynarodowego i systemu żywnościowego.

Strategia UE w zakresie adaptacji do zmian klimatu

W dniu 24.02.2021 r. Komisja Europejska opublikowała nową Strategię w zakresie przystosowania do zmiany klimatu pn. „Budując Europę odporną na zmianę klimatu”. Dokument przedstawia zasadnicze kierunki dla działań dostosowawczych, które powinny być podejmowane przez poszczególne państwa UE. Strategia zwraca uwagę m.in. na konieczność podjęcia działań adaptacyjnych, przede wszystkim w obszarach o szczególnej wrażliwości na zmiany klimatu. Strategia koncentruje się na trzech kluczowych celach:

1. Wspieranie działań państw członkowskich: Komisja zachęca wszystkie państwa członkowskie do przyjęcia kompleksowych strategii adaptacyjnych.
2. Prowadzenie działań polegających na wspieraniu adaptacji w kluczowych sektorach wrażliwych, takich jak rolnictwo, rybołówstwo i polityka spójności oraz zapewnieniu, że europejska infrastruktura stanie się bardziej odporna na zmiany klimatu.
3. Podejmowanie świadomych decyzji na wszystkich szczeblach decyzyjnych poprzez uzupełnienie braków w wiedzy na temat adaptacji.

III.2. Dokumenty krajowe

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 r.

14 lutego 2017 r. Rada Ministrów przyjęła **Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w kraju. łączy w sobie wymiar strategiczny z operacyjnym: wskazuje niezbędne działania oraz instrumenty realizacyjne – projekty flagowe i strategiczne, zapewniające jej wdrożenie.

Jednym z celów Strategii jest wzrost efektywności środowiskowego potencjału rozwoju, pozwalający na użytkowanie go dla zaspokojenia aktualnych potrzeb rozwojowych i wzrostu jakości życia oraz zachowania zasobów rozwojowych dla przyszłych pokoleń. Oczekiwane rezultaty działań obejmują stopniowe zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, zwiększenie ilości retencjonowanej wody do 15–20%, poprawę stanu jednolitych części wód, poprawę jakości zarządzania obszarami Natura 2000, zmniejszenie konfliktogenności ochrony zasobów

przyrodniczych oraz wykorzystanie surowcowe odpadów komunalnych. Wśród kierunków interwencji Strategia wymienia m.in.:

- 1) zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód,
- 2) likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- 3) zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego (tu jednym z działań jest „Dostosowanie norm systemu planowania i zagospodarowania przestrzeni oraz wprowadzenie zmian w zarządzaniu obszarami poddanymi ochronie w celu zmniejszenia naturalnej konfliktogenności ochrony wartości wysoko cenionych”),
- 4) ochronę gleb przed degradacją.

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

16 lipca 2019 r. Rada Ministrów przyjęła **Politykę Ekologiczną Państwa 2030, która jest** jedną z podstaw prowadzenia polityki ochrony środowiska w Polsce, a także jedną z dziewięciu strategii, stanowiących fundament zarządzania rozwojem kraju. W systemie dokumentów strategicznych PEP2030 stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, dlatego też główny cel PEP2030, tj. „Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców”, został przeniesiony wprost ze Strategii. Cele horyzontalne PEP2030 to:

- Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.
- Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Cele szczegółowe PEP2030 sformułowano następująco:

1. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.
2. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.
3. Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych

Cele szczegółowe będą realizowane poprzez kierunki interwencji:

- Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,

- Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT,
- Przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- Adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Rada Ministrów przyjęła w dniu 29.10.2013 r. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA). Dokument ten wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020. Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Mają temu służyć następujące cele:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska.

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu.

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu.

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

III.3. Dokumenty regionalne i wojewódzkie

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego

Uchwałą nr LIX/930/18 z dnia 27 sierpnia 2018 r. Sejmik Województwa Podkarpackiego przyjął „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030”.

Plan wskazuje, że strategiczne kierunki polityki przestrzennej województwa w dziedzinie środowiska naturalnego i kulturowego obejmują następujące zagadnienia:

1) ochrona środowiska oraz racjonalne wykorzystanie jego zasobów; w tym kierunku określone następujące obszary polityki przestrzennej (każdy z nich opisano w Planie):

- ochrona zasobów wodnych,
- ochrona i racjonalna gospodarka zasobami kopalin,

- zachowanie i zwiększenie skuteczności ochrony terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz kształtowanie spójnego systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych,
- ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej,
- ochrona walorów przyrodniczych i klimatycznych miejscowości uzdrowiskowych;

2) zapobieganie zagrożeniom i zanieczyszczeniom środowiska oraz minimalizowanie ich negatywnych skutków; w tym kierunku określone następujące obszary polityki przestrzennej (każdy z nich opisano w Planie):

- ograniczenie negatywnych skutków zjawisk naturalnych,
- zapobieganie zagrożeniom i zanieczyszczeniom spowodowanym działalnością człowieka;

3) ochrona dziedzictwa kulturowego; w tym kierunku określone następujące obszary polityki przestrzennej (każdy z nich opisano w Planie):

- zachowanie i ochrona zabytkowych obiektów i założeń przestrzennych,
- zachowanie i ochrona walorów przestrzeni w tym walorów krajobrazu kulturowego,
- zachowanie i ochrona współczesnego materialnego dziedzictwa kulturowego,
- rozwijanie sieci szlaków kulturowych, jako istotnego elementu spajającego zasoby kulturowe województwa,
- ochrona pozostałych zasobów i elementów dziedzictwa kulturowego, w tym zasobów niematerialnych.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020 - 2023 z perspektywą do 2027 r.

Aktualnie obowiązujący Program Ochrony Środowiska został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 19.01.2021 r. nr XXXI/521/21. Aktualny stan środowiska, zdefiniowane problemy i zagrożenia oraz spodziewane pozytywne efekty w zakresie ochrony, poprawy stanu i kształtowania środowiska stanowiły podstawę do wyznaczenia 10 celów interwencji. W ramach poszczególnych celów interwencji wyznaczono kierunki interwencji, którym przypisano zadania i wskazano podmioty odpowiedzialne za ich realizację.

W programie ustalono następujące cele interwencji:

1. Zapewnienie dobrego stanu środowiska w zakresie jakości powietrza oraz adaptacja do zmian klimatu.
2. Poprawa klimatu akustycznego w województwie podkarpackim.
3. Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
4. Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla społeczeństwa i gospodarki.

5. Zrównoważone gospodarowanie wodami dla zapewnienia zapotrzebowania na wodę dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcia dobrego stanu wód.
6. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów geologicznych oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją i prowadzeniem prac poszukiwawczych.
7. Ochrona powierzchni ziemi, gleb oraz minimalizowanie i usuwanie skutków zmian klimatu, w tym osuwisk.
8. Zagospodarowanie odpadów zgodne z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, ukierunkowane na gospodarkę o obiegu zamkniętym.
9. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu, zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
10. Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom województwa podkarpackiego.

IV. ANALIZA ZGODNOŚCI OCENIANEGO DOKUMENTU Z POLITYKĄ OCHRONY ŚRODOWISKA

Prognoza oddziaływania na środowisko powinna m.in.

- 1) zawierać informacje o powiązaniach ocenianego dokumentu z innymi dokumentami,
- 2) określać ustanowione cele ochrony środowiska (istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu) oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.

Analizowany projekt Strategii uwzględnia cele strategiczne dotyczących ochrony środowiska, gospodarki wodnej i adaptacji do zmian klimatycznych. Nie zidentyfikowano kolizji pomiędzy strategicznymi ustaleniami polityk środowiskowych a treścią Strategii, ponieważ projekt ocenianego dokumentu:

- 1) uwzględnia istniejące uwarunkowania środowiskowe,
- 2) uwzględnia strategiczne cele w zakresie ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu,
- 3) zawiera warunki sprzyjające należytemu utrzymaniu i kształtowaniu powierzchni biologicznie czynnych,
- 4) zawiera ustalenia dotyczące zabezpieczenia newralgicznych aspektów ochrony środowiska.

Przy ocenie Strategii pod kątem zgodności z polityką ochrony środowiska należy pamiętać, że jej ustalenia będą wdrażane równolegle ze stosowaniem innych przepisów dotyczących np. budowy na terenach szczególnego zagrożenia powodziowego oraz warunków technicznych w budownictwie.

Aby pozytywna ocena pozostała aktualna na etapie praktycznego wdrażania Strategii, niezbędne jest zadbanie o wysoki poziom dbałości o ochronę środowiska na etapie prowadzonych postępowań administracyjnych.

W ramach prac nad niniejszą prognozą uwzględniono informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych przyjętych dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem OOŚ. Dokonano analizy prognoz dla innych programów i strategii powiązanych z ocenianym dokumentem, m.in.:

1. Prognozy oddziaływania na środowisko dla Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.
2. Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji planu gospodarowania wodami oraz dla projektu planu zarządzania ryzykiem powodziowym.
3. Prognozy oddziaływania na środowisko projektu wojewódzkiego programu ochrony środowiska oraz wojewódzkiego planu zagospodarowania przestrzennego.
4. Prognozy oddziaływania na środowisko dla gminnych dokumentów strategicznych.

Ww. prognozy nie określają wytycznych dla innych dokumentów strategicznych oraz konkretnych wskazówek co do monitorowania oddziaływania wpływu ustaleń Strategii

na środowisko. Natomiast wnioski wyrażone w powyższych dokumentach wskazały, że oceniane dokumenty odzwierciedlają zapisy krajowych i unijnych aktów prawnych, umów międzynarodowych oraz dokumentów strategicznych odnoszących się do ochrony środowiska. Wykazano w nich także, że cele przyjęte w programach i strategiach w większości pozytywnie lub obojętnie oddziałują na poszczególne komponenty środowiska. Analizowany projekt Strategii pozostaje zgodny z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, zatem można postawić wniosek, że również ustalenia prognoz oddziaływania na środowisko będą do siebie zbliżone.

Oczywistym jest, że część spośród ustaleń wynikających z projektu Strategii może być realizowana na terenach, na których obowiązują ustalenia studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W dokumentach tych mogą być wyznaczone tereny zezwalające na realizację przedsięwzięć wpisujących się w ustalenia Strategii. Dokumenty te co do zasady poddawane są strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko. Przegląd dokumentacji tych ocen pozwala na stwierdzenie, że w ramach prognozy wskazano na dopuszczalność wprowadzenia ustaleń wynikających z ocenianych dokumentów. Rozważając możliwość bardziej szczegółowego wykorzystania ustaleń tych ocen dla celów niniejszej prognozy, należy uwzględnić następujące fakty:

- 1) w odniesieniu do zdecydowanej większości ustaleń Strategii nie jest określona nawet przybliżona lokalizacja, ponieważ ustalenia te mają charakter programowy/strategiczny, co nie pozwala na racjonalne i przybliżone zlokalizowanie działań będących emanacją jej ustaleń;
- 2) prognozy oddziaływania na środowisko dla strategii rozwoju, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego są wykonywane według zróżnicowanych metodyk, z różnym aparatem pojęciowym, mają zróżnicowany stopień szczegółowości oraz odnoszą się do stanu środowiska w różnych przedziałach czasowych;
- 3) obecnie nie ma w Polsce kompleksowego systemu monitorowania wszystkich presji istniejących i potencjalnych pod kątem ich wpływu na środowisko i skutków w środowisku; istniejący system Państwowego Monitoringu Środowiska (oraz systemy pozyskiwania wiedzy o stanie przyrody w obszarach chronionych) uwzględniają wyłącznie dane o stanie środowiska, jednak zazwyczaj nie jest to powiązane z danymi o presjach wpływających na ten stan; najlepiej rozwinięte pod tym względem są systemy zarządzania hałasem (w największych miastach oraz przy głównych drogach i liniach kolejowych - czyli w ramach map akustycznych) oraz emisją zanieczyszczeń do powietrza (w odniesieniu do tych przypadków generujących konieczność opracowania programów ochrony powietrza).

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że na obecnym etapie rozwoju systemu ocen oddziaływania na środowisko nie ma możliwości przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy ustaleń innych ocen strategicznych w sposób nieurągający zasadom logiki i powadze procesu planowania strategicznego.

V. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH

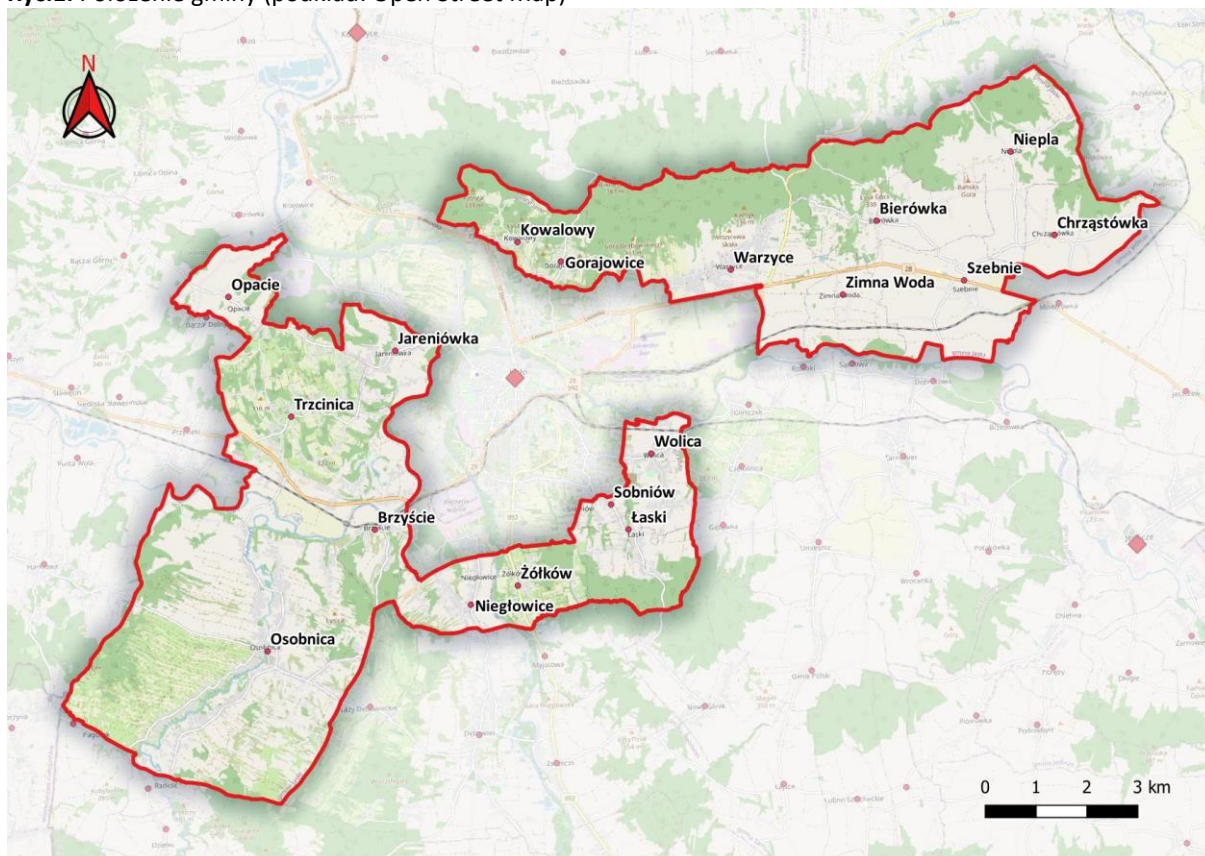
V.1. Położenie

Gmina Jasło administracyjnie należy do powiatu jasielskiego oraz województwa podkarpackiego. Wchodzi również w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło. Jej powierzchnia wynosi 93 km², co stanowi ok. 11,19% powierzchni powiatu.

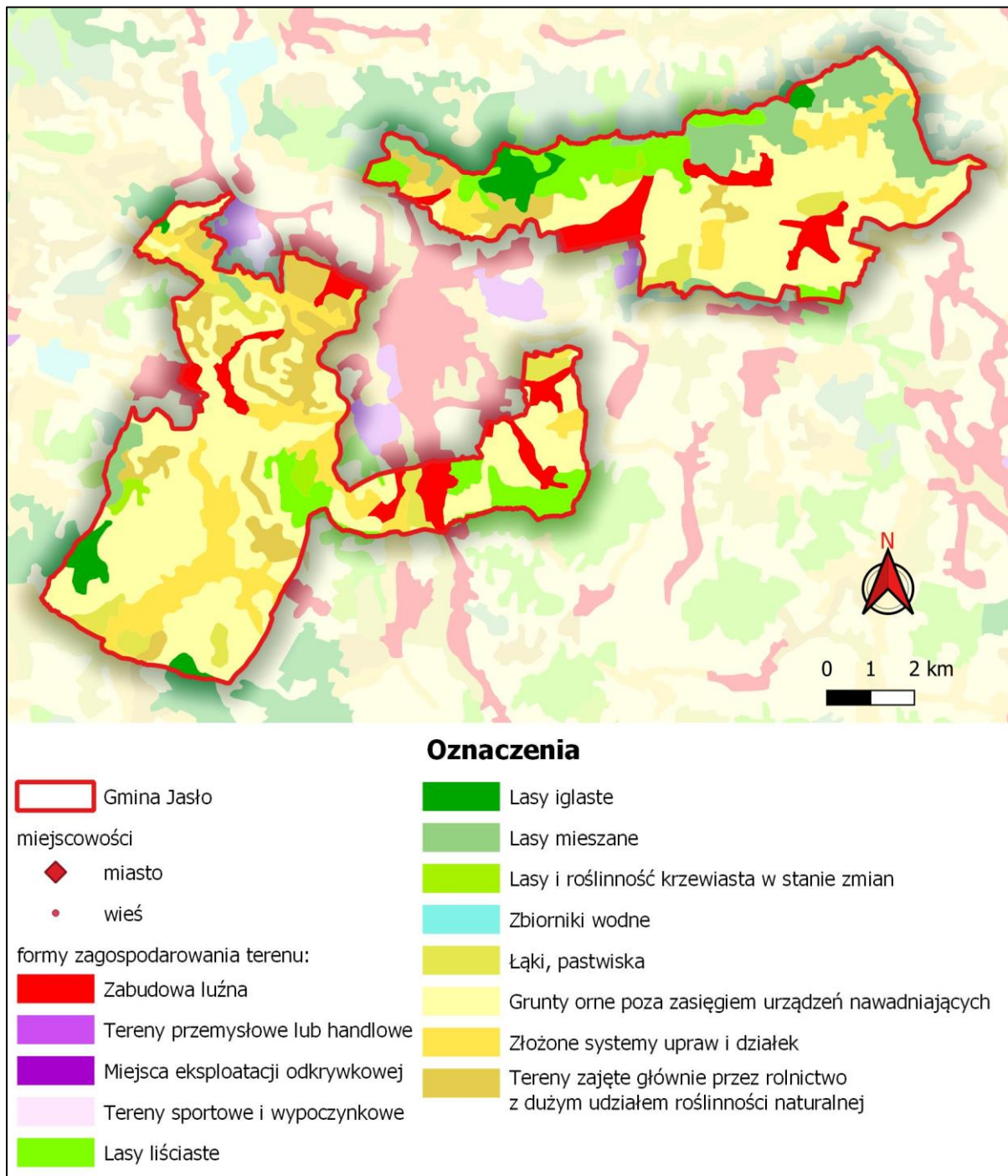
Gmina Jasło obejmuje miejscowości: Bierówka, Brzyście, Chrząstówka, Gorajowice, Jareniówka, Kowalowy, Łaski, Niegłowice, Niepla, Opacie, Osobnica, Sobniów, Szebnie, Trzcinica, Warzyce, Wolica, Zimna Woda i Żółków. Miejscowości te tworzą 17 sołectw, przy czym Sobniów i Łaski tworzą jedno wspólne sołectwo. Sąsiednie gminy to: Kołaczyce, Brzyska, Fryszak, Wojaszówka, Jedlicze, Tarnowiec, Dębowiec, Lipinki oraz Skołyszyn oraz Gmina Miejska Jasło.

Lokalizacja gminy jest przedstawiona na rycinie nr 1. Graficzne zobrazowanie zagospodarowania terenu w oparciu o dane Europejskiej Agencji Środowiska za 2018 r. przedstawiono poniżej na rycinie nr 2.

Ryc.1. Położenie gminy (podkład: Open Street Map)

Ryc. 2. Formy zagospodarowania terenu [Corine Land Cover, 2018]

V.2. Charakterystyka społeczno - gospodarcza

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2020 roku Gminę Jasło zamieszkiwało 16227 osoby. Jest to druga pod względem liczby mieszkańców Gmina w powiecie jasielskim. Zmiana liczby ludności nie wykazuje żadnego trendu. W 2020 roku 17,1% mieszkańców stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym (średnia dla kraju to 18,2%), 63,15 % osoby w wieku produkcyjnym (średnia dla kraju to 59,5%), a 19,75% osoby w wieku poprodukcyjnym (średnia dla kraju to 22,3%).

GUS wskazuje, że w gminie występuje 383 podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON (według stanu na 2020 r.), w tym 10 w sektorze rolniczym, 68 w przemysłowym i 79 w budowlanym.

Wzrasta liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Gminy Jasło. W 2016 roku było ich 1003, a w roku 2020 już 1153. W 2020 roku zarejestrowanych zostało 96 nowych podmiotów, a 54 podmioty zostało wyrejestrowanych. Na 1000 mieszkańców Gminy Jasło działa 71 podmiotów gospodarczych, a 62 osób fizycznych prowadzi własną działalność gospodarczą.

V.3. Główne źródła antropopresji

Wśród głównych źródeł antropopresji na środowisko w rejonie objętym analizą należy wymienić przede wszystkim:

- 1) zabudowę komunikacyjną (drogi publiczne) i przemysłową (w znacznie mniejszym stopniu), która stanowi źródło emisji hałasu, zanieczyszczeń i energii do środowiska, a także wpływa na zmianę krajobrazu i reżim hydrologiczny (wskutek nienaturalnego sposobu postępowania z wodami opadowymi i roztopowymi), a także z uwagi na ryzyko zanieczyszczenia Głównych Użytkowych Poziomów Wodonośnych i Głównego Zbiornika Wód Podziemnych;
- 2) postępujący wzrost zabudowy – co powoduje zwiększenie stopnia zasklepienia terenu i związane z tym pogorszenie warunków retencyjnych oraz mikroklimatycznych, a także większą ilość powstających ścieków oraz większą emisję zanieczyszczeń związanych z ogrzewaniem i ruchem pojazdów mechanicznych;
- 3) punktowe zaburzenia krajobrazu wskutek nieodpowiedniego stanu estetyki niektórych obiektów zabudowy i jej najbliższego otoczenia;
- 4) niską emisję – tj. emisja pyłów i szkodliwych gazów na niskiej wysokości, pochodzących z ruchu pojazdów oraz indywidualnych źródeł energii cieplnej;
- 5) oddziaływania związane z rolnictwem - m.in. nawożenie, używanie środków ochrony roślin, sporadycznie zmniejszanie elementów krajobrazowych mających znaczenie dla bioróżnorodności (np. zadrzewienia śródpolne), emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza w związku z pracami polowymi.

Niezależnie od powyższego, na stan środowiska w powiecie wpływ mają także zmiany i presje o charakterze regionalnym i globalnym, takie jak np. zmiany klimatu, transgraniczny transport zanieczyszczeń powietrza, depozycja zanieczyszczeń z atmosfery, pojawianie się gatunków inwazyjnych oraz gatunków obcych rodzimej florze i faunie.

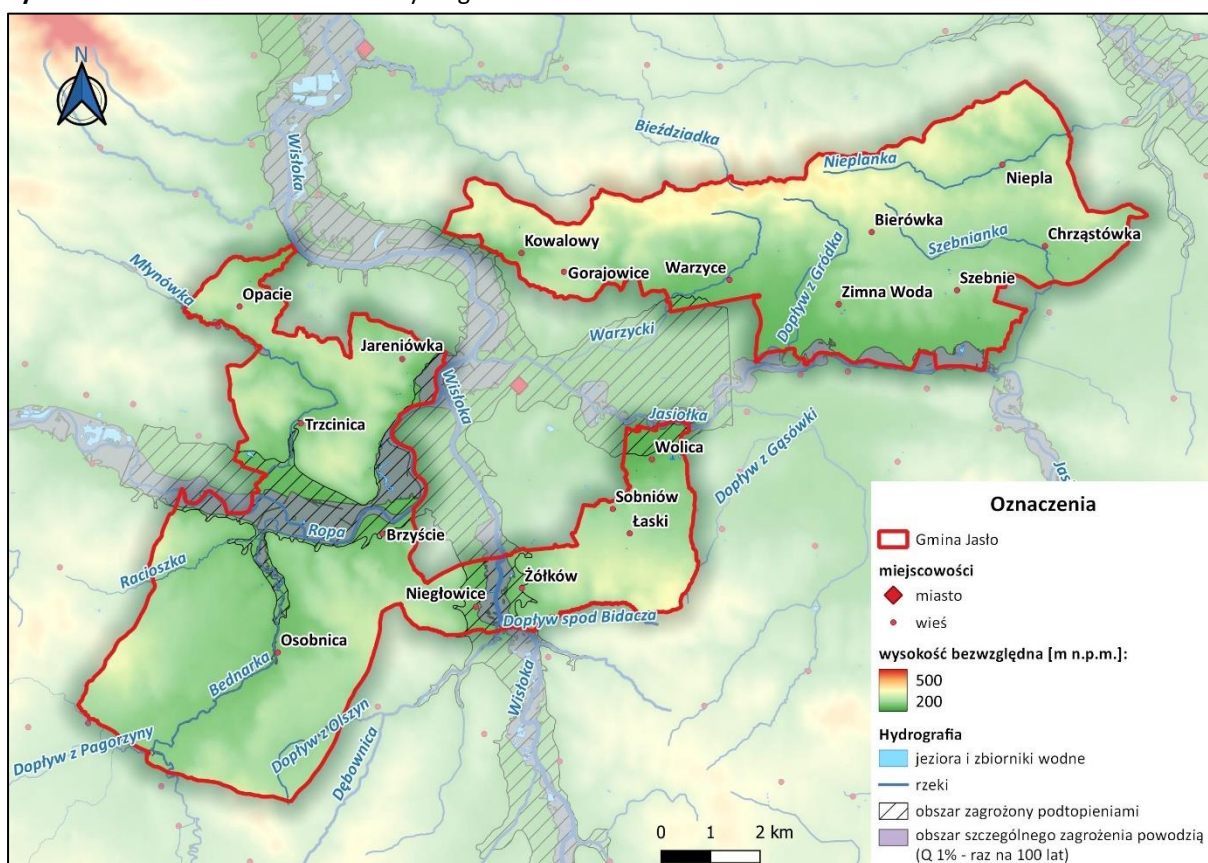
V.4. Wody powierzchniowe

Analizowany obszar położony jest w dorzeczu Wisły, w regionie wodnym Górnej-Wschodniej Wisły. Przez gminę przepływają trzy rzeki: Wisłoka, Ropa i Jasiołka oraz mniejsze cieki np. płynąca przez Osobnicę Bednarka i Młynówka płynąca przez Trzcinicę.

Według ustaleń obowiązującego Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (przyjętego uchwałą Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r.; dalej: PGW), obszar gminy położony jest w zlewni kilku jednolitych części wód powierzchniowych. Ich stan jest zły, a celem środowiskowym jest: dobry stan wód (dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny) oraz nie pogorszenie stanu JCWP. Główną przyczyną złego stanu wód (zarówno w skali zlewni, jak i w pojedynczych rzekach) jest zanieczyszczenie rzek ściekami komunalnymi oraz spływy powierzchniowe z terenów wykorzystywanych rolniczo. Znaczenie ma również depozycja zanieczyszczeń z atmosfery, przekształcenia hydromorfologiczne oraz zaburzenia reżimu hydrologicznego.

Zróźnicowanie geomorfologiczne wraz z siecią hydrograficzną przedstawiono na ryc. nr 3.

Ryc. 3. Ukształtowanie terenu i sieć hydrograficzna terenu

V.5. Wody podziemne

Mapa Hydrogeologiczna Polski (1:50 000, PIG-PIB, arkusz 920 - Połaniec, PIG 2000) wskazuje, że na terenie gminy występują główne użytkowe poziomy wodonośne (GUPW) o stratygrafii trzecio- i czwartorzędowej, wykształcone głównie w postaci piasków i żwirów

złodowacenia środkowopolskiego, w znacznej części związane z osadami dolin rzek. GUPW są zagrożone infiltracją zanieczyszczeń; stopień zagrożenia oceniono jako „średni” (3 poziom w 5-stopniowej skali), co wskazuje na konieczność zachowania wysokiego poziomu zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem. Warto dodać, że stopień zagrożenia jest zależny przede wszystkim od takich cech, jak: podatność na zanieczyszczenie, izolacja od powierzchni terenu, głębokość występowania wód podziemnych i rodzaj ośrodka wodonośnego. Niemniej pod uwagę brane są również czynniki zewnętrzne, takie jak np. istnienie ognisk zanieczyszczeń na powierzchni ziemi.

Analizowany teren jest zlokalizowany w granicach jednej Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) oznaczonej numerem 151. Według danych Państwowego Monitoringu Środowiska stan ilościowy i chemiczny tej JCWPd jest dobry i niezagrożony, w związku z czym celem środowiskowym jest utrzymanie i niepogarszanie dobrego stanu wód podziemnych. Wieloletnie pomiary prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wskazują, że wody podziemne poziomu czwartorzędowego w rejonie opracowania charakteryzują się podwyższonymi zawartościami żelaza i manganu.

W granicach gminy występuje Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 433 - Dolina rzeki Wisłoka. Obejmuje on wody czwartorzędowe.

V.6. Gleby i uwarunkowania geologiczne

Gleby w okolicy Gminy Jasło należą do średnio urodzajnych. Przeważają gleby płowe, można spotkać gleby brunatne. Są to zazwyczaj gleby kwaśne o bardzo niskiej zawartości rozpuszczalnego i dostępnego dla roślin fosforu i potasu. Gleby zaliczona są do klas bonitacyjnych od II do V. Najbardziej urodzajne gleby występują w dolinach, są to nadrzeczne mady. Na terenie Gminy znajdują się także gleby torfiaste, które są pozostałością polodowcowych jezior.

Głównym bogactwem naturalnym gminy są kopaliny: kruszywa budowlane, ropa naftowa i gaz ziemny. Kruszywa naturalne występują w dolinie Wisłoki. Surowce te występują w roponośnych antyklinach drugiego, trzeciego i czwartego pokładu piaskowca ciężkowickiego. Kopalnie ropy naftowej zlokalizowane są w południowo-zachodniej części gminy, w okolicach Osobnicy. W rejonie tym występują surowce skalne oraz glinki bitumiczne. Na terenie gminy wydobywane są kruszywa, która występują w dolinie Wisłoki.

Główny wpływ na ewolucję rzeźby miały zmiany klimatu w plejstocenie i holocenie, które determinowały erozyjną i akumulacyjną działalność głównych rzek.

Na terenach zajętych przez zabudowę grunty zostały zdegradowane. Można się spodziewać, że w związku ze stopniowym zwiększaniem obszaru zabudowanego gleb zdegradowanych będzie przybywać. Tereny miast i wsi od wielu lat znajdują się pod wpływem antropopresji związanej głównie z wprowadzeniem zabudowy mieszkaniowej, przemysłowej i komunikacyjnej. W zabudowanej części analizowanego obszaru gleby podlegają przekształceniom mechanicznym, hydrologicznym, geochemicznym i fizyko-chemicznym.

Gleby takich terenów cechuje niska wilgotność, wyższe stężenie zanieczyszczeń oraz mniej korzystna struktura i własności fizyczne.

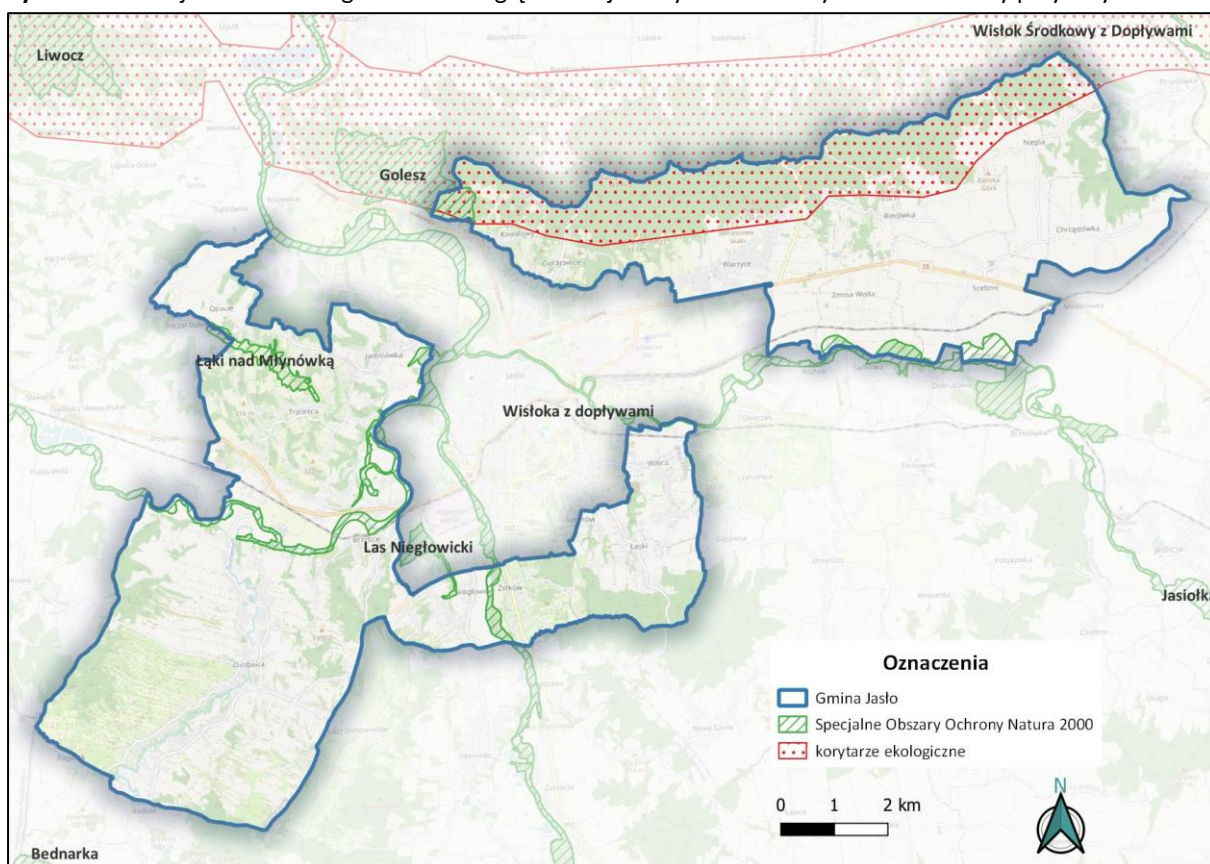
V.7. Uwarunkowania przyrodnicze

Środowisko przyrodnicze w rejonie gminy Jasło jest silnie zróżnicowane przestrzennie. Spowodowały to różnorodne procesy geologiczne, w wyniku których ukształtowała się rzeźba terenu oraz zasoby naturalne. Zróżnicowanie warunków abiotycznych determinuje warunki bytowania dla wielu gatunków roślin i zwierząt o różnorodnych wymaganiach siedliskowych i decyduje o bogactwie gatunkowym flory i fauny.

Na terenie Gminy Jasło znajdują się obszary ochrony przyrody - są to wyłącznie specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000: Wisłoka z dopływami, Las Niegłowski, Łąki nad Młynówką, Goleisz. Poza tymi obszarami, na terenie gminy Jasło nie występują obszary o szczególnie istotnych walorach przyrodniczych, nie ma też dużych kompleksów leśnych. Największym z nich jest pogórzański masyw Wzgórz Warzyckich. Na uwagę zasługuje korytarz ekologiczny w północnej części gminy - (Bieszczady-Gorce -wschód).

Na ryc. 4 przedstawiono lokalizację najważniejszych form ochrony przyrody w odniesieniu do granic gminy.

Ryc. 4. Lokalizacja analizowanego obszaru względem najbliższych obszarowych form ochrony przyrody

V.8. Ryzyko wystąpienia podtopień i powodzi

W ramach prac⁴ towarzyszących przygotowaniu projektu Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy przeprowadzono diagnozę występowania suszy atmosferycznej, rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej oraz sporządzono analizę zagrożenia wszystkimi typami suszy, której wyniki ujęto w heksagonalną siatkę pól podstawowych. Wynik informuje o skali zagrożenia suszą w obrębie każdego oczka siatki. Wyniki ustaleń dot. suszy rolniczej⁵ wskazują, że w rejonie opracowania występuje niskie zagrożenie suszą rolniczą.

Według aktualnych (2022 r.) map zagrożenia powodziowego, które opracowano dla potrzeb aktualizacji Planów Zarządzania Ryzykiem Powodziowym, na terenie gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (raz na 10 lat), średnie oraz niskie (raz na 500 lat). Uwzględniono je na ryc. 3 w niniejszej pracy.

Ponadto, możliwe jest występowanie podtopień w sąsiedztwie dolin rzecznych, które mogą nastąpić na skutek podniesienia się zwierciadła wód podziemnych. Zasięg ten nie zawsze pokrywa się ze strefą zalewów wód powierzchniowych (powodzi).

Należy dodać, że zasięgi obszarów zagrożonych powodzią i podtopieniami wyznaczono na podstawie badań modelowych wykonanych dla głównych cieków – a zatem wskazane zasięgi nie wykluczają możliwości wystąpienia podobnych zjawisk w obrębie mniej istotnych rzek i potoków (choć ich zasięg jest z pewnością mniej istotny). Trzeba też mieć na uwadze ryzyko wystąpienia podtopień ze spływu powierzchniowego, które mogą wystąpić przy intensywnych lub długotrwałych opadach deszczu, zwłaszcza w rejonach o dużym stopniu zasklepienia powierzchni terenu i bez dostatecznie rozbudowanej kanalizacji deszczowej i rozwiązań z zakresu retencji wód. Są to kolejne argumenty przemawiające za zasadnością retencjonowania wód opadowych i roztopowych oraz wskazujące na konieczność podejmowania działań adaptacyjnych stanowiących adekwatną odpowiedź na ryzyko występowania suszy atmosferycznej.

V.9. Uwarunkowania akustyczne

Głównym źródłem hałasu w analizowanym rejonie jest ruch pojazdów na drogach publicznych. Ciągły wzrost ilości zarejestrowanych pojazdów powoduje, że hałas drogowy bywa istotną uciążliwością dla mieszkańców.

Nie ma w rejonie opracowania istotnych przemysłowych źródeł hałasu.

⁴ Stolarska M., Łukasiewicz G. Opracowanie projektu planu przeciwdziałania skutkom suszy uwzględniając podział kraju na obszary dorzeczy. Podzadanie 1.4: Identyfikacja obszarów zagrożonych suszą, z uwzględnieniem potrzeb wodnych użytkowników i środowiska naturalnego, wraz z analizą rozkładu przestrzennego występowania zjawiska suszy oraz ich hierarchizacja pod kątem wdrożenia działań łagodzących skutki suszy. WIND-HYDRO, Warszawa, 2020.

⁵ susza rolnicza – to wypadkowa wskaźników roślinnych charakteryzujących ich fenologię oraz niezrealizowanego (przez deficyt opadów) zapotrzebowania na wodę w fazach okresu wegetacyjnego. Warunkiem zaistnienia suszy rolniczej jest wystąpienie zmian w stanie roślinności, tj. wystąpienia objawów stresu wodnego, spadku w biomacie i ograniczeń plonowania. Jest bezpośrednią konsekwencją wydłużającej się suszy atmosferycznej.

Warto zaznaczyć, że nie tylko mierzony, ale i subiektywnie odczuwalny przez mieszkańców poziom hałasu związany z funkcjonowaniem zakładów przemysłowych, transportem samochodowym lub urządzeniami wentylacyjnymi i klimatyzacyjnymi może być uznany za niekorzystny i uciążliwy, nawet jeśli dane monitoringowe nie wskazują na przekraczanie dopuszczalnych standardów jakości środowiska (m.in. z tego powodu, że przy sprawdzaniu, czy te standardy są zachowane, muszą być zachowane ściśle określone warunki środowiska dot. m.in. wilgotności lub prędkości wiatru).

V.10. Klimat i jakość powietrza

Analizowany obszar znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego, którego charakterystyczną cechą jest duża zmienność i nieregularność sytuacji meteorologicznych.

Charakterystycznymi cechami klimatu są tu: okres wegetacji: 205 – 220 dni, suma opadów rocznych: ok. 700 mm, średnia temp. stycznia: (-5,3⁰C), średnia temp. lipca: 17,7⁰C, roczna amplituda temperatury: 23⁰C, średnia temp. roku: 7-8⁰C, średnia liczba dni mroźnych: 51, długość zalegania pokrywy śnieżnej: 50-70 dni w roku, średnia liczba dni gorących: 57, średnia liczba dni z przymrozkami: 122, średnia liczba dni z mgłą: 50. Dominują wiatry z sektora zachodniego i południowego.

Spośród wielu zagrożeń wynikających z postępujących zmian klimatu, szczególne znaczenie mają powodzie i podtopienia, niedobory wody i susze, a także krótkoterminowe zjawiska: fale upałów i gwałtowne występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych (zwłaszcza nawalne opady deszczu i związane z tym skutki).

W związku z powyższym niezbędne jest uwzględnienie w polityce planowania przestrzennego takich aspektów, jak:

- 1) ochrona przeciwpowodziowa obszarów położonych na terenach zalewowych;
- 2) intensyfikacja ochrony gleb przed erozją, realizacji działań z zakresu małej retencji oraz retencji glebowej, zwłaszcza w lasach i na użytkach zielonych;
- 3) uwzględnianie warunków klimatycznych (zmian temperatury, ulewnych opadów, oblodzenia i silnych wiatrów) w procesie projektowania i budowy kluczowej infrastruktury komunikacyjnej oraz technicznej.

W odniesieniu do jakości powietrza atmosferycznego Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska corocznie dokonuje oceny zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem siarki, dwutlenkiem azotu, tlenkiem węgla, benzenem i ozonem oraz pyłem zawieszonym PM₁₀, PM_{2,5} i zanieczyszczeniami oznaczanymi w pyłe PM₁₀: ołowiem, arsenem, kadmem, niklem i benzo(a)pirenem. Oceny te dokonywane są w odniesieniu do obszarów kraju zwanych strefami. Dla celów takiej oceny województwo podkarpackie podzielone zostało na strefy; Jasło przynależy do strefy podkarpackiej. Dane za 2021 r. odnoszące się do strefy podkarpackiej wskazują na klasę C (najniższą) dla takich zanieczyszczeń, jak pył PM_{2,5}, PM₁₀, ozon i benzo(a)piren.

VI. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

VI.1. Problemy systemowe

Problemy polityki ochrony środowiska związane są nie tylko z faktycznymi zmianami w środowisku, lecz także z zarządzaniem ochroną środowiska. Zdaniem wykonawcy niniejszej prognozy, za najbardziej dotkliwe problemy w skali kraju można uznać:

- 1) rozproszony system kompetencji organów administracji w dziedzinie ochrony środowiska;
- 2) nadanie niskiego priorytetu aspektom ochrony środowiska i traktowanie ich jedynie jako niezbędnego kosztu rozwoju gospodarczego;
- 3) brak uwzględniania usług ekosystemowych (tj. funkcji i korzyści czerpanych z ekosystemów, np. naturalna retencja, rekreacja, kontrola erozji gleby, regulacja klimatu, woda i żywność, składniki farmaceutyczne) przy opracowywaniu dokumentów strategicznych oraz projektowaniu i funkcjonowaniu przedsięwzięć;
- 4) niepełna integracji polityki rozwoju i planowania przestrzennego z działaniami na rzecz ochrony środowiska.

Wyszczególnione powyżej problemy nie są przypisane indywidualnie do konkretnego sektora działalności, regionu lub miejsca, tym bardziej nie dotyczą pojedynczych instytucji czy projektów.

VI.2. Główne wyzwania ochrony środowiska w analizowanym rejonie

Wśród lokalnych źródeł antropopresji na środowisko w rejonie analizowanego terenu objętego projektowanymi ustaleniami planistycznymi należy wymienić:

- 1) zabudowę komunikacyjną (drogi, linie kolejowe), która stanowi źródło emisji hałasu i zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego;
- 2) niską emisję – tj. emisja pyłów i szkodliwych gazów na niskiej wysokości, pochodzących z ruchu pojazdów oraz indywidualnych źródeł energii cieplnej;
- 3) emisję zanieczyszczeń pyłowych do powietrza atmosferycznego z rolniczych prac polowych.

Niezależnie od powyższego, na stan środowiska w rejonie opracowania wpływ mają także zmiany i presje o charakterze regionalnym i globalnym, takie jak np. zmiany klimatu, transgraniczny transport zanieczyszczeń powietrza, depozycja zanieczyszczeń z atmosfery, pojawianie się gatunków inwazyjnych oraz obcych rodzimej florze i faunie.

Wśród głównych wyzwań w zakresie ochrony środowiska, które mają znaczenie dla kreowania polityki przestrzennej w rejonie analizowanego obszaru, należy wymienić:

1. Podatność wód podziemnych na zanieczyszczenie z powierzchni terenu z uwagi na płytko występujące wody podziemne i umiarkowaną izolację wód podziemnych przed migracją zanieczyszczeń z powierzchni terenu.
2. Zachowanie potencjału usług ekosystemowych obszarów zielonych w obszarze objętym ustaleniami planistycznymi: analizowany obszar posiada walory rekreacyjne, krajobrazowe, retencyjne i klimatotwórcze.
3. Konieczność ochrony krajobrazu przed chaotyczną zabudową.
4. Postępujące zmiany klimatu wymuszające konieczność wprowadzania przedsięwzięć adaptacyjnych (np. zwiększenie odporności zabudowy na ekstremalne zjawiska pogodowe, dbanie o naturalną retencję w celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia suszy oraz złagodzenia jej objawów, zabezpieczenie zabudowy przed podtopieniami oraz zwiększenie stopnia odporności na zjawiska powodziowe, wprowadzanie wszelkich form zieleni na terenach zabudowanych w celu poprawy mikroklimatu na terenach podatnych na wysokie temperatury).

Wśród strategicznych zasad gospodarowania dla obszaru analizowanego w niniejszej pracy można wymienić w szczególności m.in.:

- 1) zapewnienie jak najwyższego poziomu zabezpieczenia środowiska gruntowo – wodnego przed zanieczyszczeniem,
- 2) zabezpieczenie środowiska przed przeciążeniem o charakterze fizyczno-chemicznym (wskutek wprowadzania zanieczyszczeń),
- 3) zachowanie walorów krajobrazowych,
- 4) niedopuszczanie do rozpraszania zabudowy.

W analizowanym przypadku, przyrodnicze wskazania do kształtowania struktury przestrzennej są ograniczone istniejącym sposobem zagospodarowania terenu. Bez wątplenia terenem mającym pełnić funkcje przyrodnicze i stanowiących podstawę biologiczną są obszary zadrzewione. Znaczenie mają również wszelkie przejawy wprowadzenia roślinności przy budynkach mieszkalnych i terenach komunikacyjnych (m.in. z uwagi na rolę klimatotwórczą, retencyjną i krajobrazową). Kluczowym jest zatem sformułowanie zaleceń środowiskowych, które będą możliwe do uwzględnienia w ramach zasad i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Te aspekty są bliżej przedstawione w kolejnych dwóch podrozdziałach.

VI.3. Prognoza zmian zachodzących w środowisku

Zagospodarowany obszar opracowania od długiego okresu podlega trwałemu wykorzystaniu, głównie dla celów rekreacji (ogrody działkowe) oraz mieszkalnictwa i związanej z nim zabudowy o funkcjach towarzyszących (np. drogi, garaże, ogrody przydomowe). W analizowanym rejonie istnieje jednak możliwość budowy nowych budynków mieszkaniowych (tj. w nowych lokalizacjach).

Na analizowanym obszarze spodziewać się można wprowadzania zmian o charakterze porządkowym i usprawniającym/doskonającym dotychczasowy sposób zagospodarowania terenu; wyrazem tego trendu jest np. dążenie do wprowadzenia zapisów usprawniających kwestie dojazdu do obiektów mieszkaniowych, a także trend związany z wprowadzeniem ustaleń w zakresie rozwoju i uporządkowania funkcji rekreacyjnej.

Powolne zmiany zachodzą w strukturze użytkowania terenów. Oczekiwać można zmniejszenia udziału przestrzeni niezabudowanej wskutek ekspansji zabudowy. Prawdziwym zagrożeniem byłaby urbanizacja chaotyczna, powodująca nie tylko niepożądane skutki ekologiczne, ale także funkcjonalne. Sterowanie tymi procesami jest ważnym zadaniem gminnej polityki zagospodarowania przestrzennego.

W ostatnich latach obserwuje się wyraźnie trendy określające charakter zmian antropogenicznych, które można zidentyfikować następująco:

- minimalizacja negatywnych oddziaływań indywidualnych podmiotów gospodarczych na środowisko, co jest związane z bardziej restrykcyjną polityką ochrony środowiska,
- intensywna zabudowa terenów (nawet tych, które mają szczególne ograniczenia – np. tereny o niekorzystnych warunkach hydrogeologicznych, hydrologicznych i geoinżynierskich).

W oparciu o prognozowane scenariusze klimatyczne można przewidywać, że zmiany klimatu sprowadzać się będą do zmiany sezonowych sum opadów, z jednoczesnym wzrostem sum opadów w zimie i spadkiem – w lecie. Szczególnie niebezpieczne jest prognozowane nasilenie się częstotliwości i gwałtowności występowania zjawisk ekstremalnych i w konsekwencji ich niekorzystnych skutków. Wyniki analizy scenariuszy klimatycznych wskazują m.in. na następujące tendencje:

- wyraźna tendencja wzrostowa średniej temperatury, co już bywa odzwierciedlone w innych wskaźnikach, np. wyraźna jest tendencja wydłużenia termicznego okresu wegetacyjnego, maleje liczba dni z temperaturą min. mniejszą od 0°C, a rośnie liczba dni z temperaturą maksymalną wyższą od 25°C; zmniejsza się okres zalegania śniegu;
- tendencje dot. opadów wskazują na zwiększenie opadów jesiennych, zimowych i wiosennych oraz zmniejszenie sumy opadów letnich, przy czym zmianom wartości średnich będą towarzyszyły zmiany częstości występowania zjawisk ekstremalnych prawdopodobnie o większym natężeniu.

Komponentami szczególnie narażonymi na negatywne zmiany są: wody podziemne, wody powierzchniowe, przyroda ożywiona (flora, fauna), krajobraz, a także gleba i powietrze atmosferyczne. Wymienione komponenty środowiska są szczególnie wrażliwe na degradację, a ich ewentualna regeneracja jest długotrwała. Szczególnie wrażliwe na antropopresję są wody podziemne, które na analizowanym terenie w wielu miejscach występują płytko, są hydraulicznie połączone z głębszymi poziomami wodonośnymi oraz z wodami powierzchniowymi. Przede wszystkim jednak nie są one dostatecznie zabezpieczone przed

oddziaływaniami z powierzchni ziemi. Wody te są silnie narażone na przenikanie (wraz z wodami opadowymi) zanieczyszczeń obszarowych takich, jak np. wycieki z pojazdów, nawozy i środki ochrony roślin. Wobec powyższego, wysoce pożądanym jest infrastrukturalne zabezpieczenie wód podziemnych przed możliwością migracji zanieczyszczeń do środowiska gruntowo – wodnego.

W rejonie analizowanego terenu małą odpornością na oddziaływanie antropogeniczne charakteryzują się również obszary w rejonie cieków wodnych oraz tereny zieleni. W dolinach cieków wody gruntowe wraz z wodami powierzchniowymi i istniejącą roślinnością tworzą ściśle powiązany i bardzo wrażliwy na degradację zespół. Zaburzenie funkcjonowania choćby jednego z tych elementów powoduje natychmiastowe niekorzystne zmiany w pozostałych. Z tego względu doliny i obniżenia powinny podlegać szczególnej ochronie. Szkodliwe dla funkcjonowania dolin są przede wszystkim: zasklepienie powierzchni gruntu oraz rolnictwo – stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin.

Elementem charakteryzującym się bardzo wysoką zdolnością do regeneracji jest powietrze atmosferyczne. Do likwidacji jego zanieczyszczenia wystarczy likwidacja źródła emisji substancji zanieczyszczających. W tym aspekcie trzeba wskazać na to, że głównym źródłem zanieczyszczeń mających wpływ na jakość życia mieszkańców jest tzw. „niska emisja”, której źródłem są indywidualne źródła energii cieplnej oraz ruch samochodów (okresowo także emisja związana z pracami rolnymi).

VII. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Głównym celem sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest odniesienie ustaleń ocenianego dokumentu do polityki ochrony środowiska oraz zasad zrównoważonego rozwoju, a także - o ile jest to możliwe - do ryzyka wystąpienia bezpośrednich oddziaływań na środowisko. Co do zasady prognoza nie jest dokumentem odnoszącym się szczegółowo do indywidualnej oceny poszczególnych przedsięwzięć i zamierzeń inwestycyjnych - zwłaszcza gdy oceniany dokument nie wyznacza ram dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (zob. r. II.1 prognozy), nie charakteryzuje tych przedsięwzięć, lecz jedynie podaje ich nazwy (bez dokładnego umiejscowienia w przestrzeni i czasie oraz bez określenia jakichkolwiek parametrów) - taka sytuacja dotyczy analizowanej Strategii. W takim przypadku prognoza oddziaływania na środowisko może jedynie w zgeneralizowany i uogólniony sposób rozważać korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji dokumentu strategicznego bądź odstąpienia od tejże realizacji. Miejscem na szczegółową analizę są generalnie postępowania administracyjne dotyczące poszczególnych przedsięwzięć. W tym kontekście przedstawiono ocenę oddziaływania projektu Strategii w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska (mających znaczenie dla ocenianego dokumentu, tj. objętych potencjalnym oddziaływaniem skutków wejścia w życie ocenianego dokumentu). Należy pamiętać, że poziom szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko jest adekwatny do poziomu szczegółowości ocenianego dokumentu.

Charakter prawny Strategii powoduje, że co do zasady skutki jego realizacji będą miały charakter długoterminowy. Oddziaływania te będą się kumulowały z oddziaływaniami będącymi skutkiem wdrażania innych dokumentów strategicznych, np. planu gospodarowania wodami, polityki ekologicznej państwa, programów ochrony środowiska, programów ograniczania niskiej emisji, a także innych planów, programów i przepisów mających znaczenie dla ochrony środowiska. Oznacza to, że brak uwzględnienia jakiegoś aspektu w Strategii nie oznacza, że aspekt ten jest całkowicie pomijany w polityce ochrony środowiska na danym terenie.

Przedstawiona w dalszej części rozdziału analiza w zakresie oddziaływania na środowisko bazuje na założeniu, że stosowanie zapisów Strategii będzie się odbywać równolegle do wdrażania ustaleń ww. dokumentów strategicznych i aktów prawnych. Ich powiązanie oraz równoległe i równorzędne stosowanie pozwoli na zachowanie wysokiego poziomu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W tym kontekście w sposób szczególny trzeba uwzględnić gminny i powiatowy program ochrony środowiska, dokumenty z zakresu planowania przestrzennego, plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych oraz plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.

Analizując przewidywane oddziaływania związane z wdrażaniem ustaleń Strategii, należy oddzielić sferę intencji od faktycznych skutków. Ostatecznie kwestia oddziaływań środowiskowych będzie rozstrzygana na etapie praktycznego zastosowania przepisów o budownictwie, ochronie środowiska, gospodarce wodnej i in.

VII.1. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Znaczenie Strategii dla wód powierzchniowych i podziemnych ma złożony charakter. Z jednej strony zdecydowanie pozytywnie należy ocenić zawarcie w Strategii ustaleń na temat kanalizacji i oczyszczalni ścieków, poprawy systemu zagospodarowania wód opadowych (w tym - tzw. „błękitno-zielona infrastruktura”) czy ograniczenie strat wody poprzez modernizację systemów wodociągowych. Z drugiej strony, Strategia w rozdziale nr 8.5 omawiającym rezultaty jej wdrażania przedstawia informacje o przedsięwzięciach związanych z ochroną przed powodzią, które wcale nie są wymienione w opisie kierunków działań - czyli nie wynikają ze Strategii. Dopuszczalne jest więc uznanie, że informacja o tego typu przedsięwzięciach z zakresu ochrony przed powodzią jest tylko wyrazem woli Gminy Jasło, ale nie jej zaplanowanym działaniem. Wynika to z tego, że szereg kompetencji w dziedzinie gospodarki wodnej pozostaje obecnie poza właściwością gmin powiatów. Prawnie ustalone kompetencje gmin są ograniczone w zasadzie przede wszystkim do gospodarki wodno-ściekowej – jednak obszar ten jest uregulowany zupełnie innymi dokumentami strategicznymi (szczególnie poprzez Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych). Natomiast przedsięwzięcia przeciwpowodziowe, do których nawiązuje Strategia, są uwzględnione w obowiązującym Planie zarządzania ryzykiem powodziowym z 2016 r. oraz w procedowanej aktualizacji tego Planu. Strategiczne oceny oddziaływania na środowisko dla tych dokumentów wskazały na zasadność i dopuszczalność realizacji tych przedsięwzięć oraz wykazały środowiskową akceptowalność tych ustaleń.

Mając na uwadze powyższe, w pełni uprawnione jest postawienie wniosku, że przyjęcie analizowanego dokumentu nie będzie generować negatywnego oddziaływania na środowisko wodne oraz nie będzie kolidować z polityką ochrony wód.

Z uwagi na dominujący w gminie sposób zagospodarowania terenu, wartym podkreślenia jest fakt, że ochrona wód na terenach rolniczych jest realizowana niezależnie od przepisów związanych z ochroną ujęć wód podziemnych. Przede wszystkim duże znaczenie ma rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu”. Program ten ma na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobiegania dalszemu zanieczyszczeniu. Dokument przedstawia środki oraz sposoby postępowania w zakresie pożądanej praktyki rolniczej, w szczególności związanej z procesami nawożenia i gospodarki nawozami w gospodarstwach rolnych. Podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność, w ramach której są przechowywane odchody zwierzęce lub stosowane nawozy są obowiązane stosować ww. Program. Jego wymogi obowiązują w całym kraju od 26 lipca 2018 r. (sporządzanie planów nawozowych - od 1 stycznia 2019 roku). Wyjątkiem są przepisy odnoszące się do obowiązku dostosowania powierzchni lub pojemności miejsc do przechowywania nawozów naturalnych. Realizacja zasad wynikających z ww. Programu pozwoli na przeciwdziałanie pogarszaniu się stanu wód w wyniku działalności rolniczej. Kompetencje w zakresie kontroli prowadzonej działalności rolniczej pod kątem zgodności z ww. Programem posiada Inspekcja Ochrony Środowiska.

Nie stwierdzono ryzyka kolizji ocenianego dokumentu z celami środowiskowymi wynikającymi z dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej). Cele te wskazują m.in. na nie pogorszenie stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochronę, poprawę i przywrócenie dobrego stanu wód oraz na promowanie zrównoważonego korzystania z wód opartego na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych. Oceniany projekt Strategii nie wprowadza takich ustaleń, które mogłyby zagrozić realizacji tych celów.

Przedstawione w niniejszym podrozdziale tezy oparte są na założeniu, że na etapie planowania, projektowania, realizowania i funkcjonowania konkretnych przedsięwzięć zostanie zapewniony wysoki stopień dbałości o wymagania ochrony środowiska. Może to być zweryfikowane przede wszystkim na etapie postępowań administracyjnych (w tym w szczególności w ramach tych postępowań, którym towarzyszy przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko) powiązanych z merytoryczną środowiskową oceną konkretnego działania lub przedsięwzięcia. Natomiast ustalenia analizowanego Strategii z pewnością sprzyjają zachowaniu odpowiedniego poziomu ochrony wód powierzchniowych.

VII.2. Strategia a oddziaływanie na klimat i adaptacja do skutków zmian klimatycznych

Oceniany projekt Strategii nie zawiera ustaleń generujących negatywne oddziaływanie na klimat. Należy jednak odnotować, że korzystne dla klimatu są ustalenia wynikające z zawartych w dokumencie kierunków działań, które będą skutkować zmniejszeniem emisji gazów cieplarnianych z indywidualnych źródeł grzewczych oraz wsparciem rozwoju systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Ustalenia Strategii będą sprzyjać wyzwaniom wynikającym z konieczności adaptacji do zmian klimatycznych, bowiem jej uwzględniają m.in. poprawę stanu infrastruktury (budynki użyteczności publicznej, infrastruktura drogowa i in.) narażonej na skutki zmian klimatu. Bardzo istotne są również ustalenia ukierunkowane na poprawę warunków życia ludzi, ze szczególnym uwzględnieniem osób w wieku senioralnym i osób z niepełnosprawnością – te grupy społeczne są najbardziej narażone na skutki zmian klimatu (np. fale upałów). Ponadto, projekt Strategii zawiera wsparcie dla rozwiązań umożliwiających retencjonowanie wód opadowych i roztopowych. Dokument nie wyklucza również możliwości realizacji różnorodnych form zieleni, co ma korzystne znaczenie w zakresie wpływu na mikroklimat oraz w kontekście zmniejszenia ryzyka wystąpienia suszy i powodzi oraz adaptacji środowiska do dynamicznych warunków pogodowych wyrażających się w krótkotrwałych nawalnych opadach atmosferycznych oraz długich okresach bezopadowych.

Warto zaznaczyć, że aspekty związane z adaptacją do zmian klimatycznych należy brać pod uwagę nie tylko na szczeblu strategicznym; przede wszystkim należy nadać im dużą wagę przy projektowaniu konkretnych działań inwestycyjnych. Chodzi tu m.in. o konieczność ochrony i zwiększania retencji naturalnej (która jest ograniczana np. w wyniku nowej zabudowy związanej z zasklepieniem powierzchni terenu) oraz praktyczne zastosowanie

działań infrastrukturalnych związanych z zagospodarowaniem przestrzeni (stawy retencyjne, powierzchnie biologicznie czynne, skrzynki rozsączające, ukształtowanie terenu w sposób spowalniający odpływ wód opadowych, itd.). Przede wszystkim należy zapewnić ochronę istniejących elementów środowiska sprzyjających zachowaniu naturalnej retencji wodnej w środowisku. Ponadto, możliwe jest zastosowanie specjalnych rozwiązań technicznych i nietechnicznych ograniczających nadmierny i sztucznie przyspieszony odpływ wód opadowych.

W kontekście zmian klimatycznych warto też podkreślić ustalenia dokumentów strategicznych, które mówią o konieczności tworzenia warunków technicznych i ekonomicznych powodujących zmianę nośników energii na mniej uciążliwe dla środowiska. W Strategii uwzględniono rozwój zaopatrzenia w energię ze źródeł odnawialnych.

VII.3. Oddziaływanie na bioróżnorodność i środowisko przyrodnicze

Omawiając oddziaływanie Strategii na środowisko przyrodnicze należy podkreślić, że projektu tego dokumentu i wykonanej dla niego prognozy OOS nie można analizować w oderwaniu od obowiązujących przepisów o ochronie przyrody i o lasach. Należy też uwzględnić wynikające z przepisów przypisanie poszczególnych kompetencji do różnych organów administracji; w przypadku ochrony przyrody, kompetencje te przypisane są m.in. regionalnym dyrektorom ochrony środowiska, starostom, dyrektorom regionalnych dyrekcji lasów państwowych, radom miast i gmin oraz wójtom, burmistrzom i prezydentom.

W Strategii nie zawarto zapisów kolidujących z wymaganiami ochrony przyrody. Oceniany dokument nie będzie generował negatywnego oddziaływania na obszary ochrony przyrody, nie wpłynie też na realizację ustaleń wynikających z planów ochrony, planów zadań ochronnych czy też innych dokumentów dotyczących obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody. Można zatem uznać, że proponowane zapisy Strategii wpisują się w miejskie, regionalne i ogólnopolskie dokumenty określające zasady polityki ochrony środowiska.

Potencjalne ryzyko negatywnego oddziaływania na bioróżnorodność i środowisko przyrodnicze wiąże się wyłącznie z projektami polegającymi na budowie, rozbudowie i przebudowie infrastruktury komunikacyjnej.

Modernizacja istniejących dróg nie jest obojętna dla środowiska przyrodniczego, szczególnie jeśli wiąże się bezpośrednio ze zwiększeniem natężenia ruchu na drodze oraz zwiększeniem średniej prędkości pojazdów. Znacząca poprawa parametrów drogi istniejącej może znacznie zwiększyć jej efekt barierowy dla migracji gatunków. Ponadto uwagę należy zwrócić na praktykę wycinki starych alej przydrożnych podczas modernizacji dróg. Wycinka drzew nie zawsze jest konsultowana ze specjalistami i zdarza się, że odbywa się ona w sezonie lęgowym ptaków, powodując straty w ornitofaunie. Podczas wycinek w pierwszym rzędzie usuwane są drzewa dziuplaste i próchniejące, co stwarza duże zagrożenie dla populacji owadów żyjących w zamierającym drewnie (w tym pachnicy dębowej oraz kozioroga dębosza), a także dla kolonii rozrodczych lub zimujących nietoperzy. Zagrożone są także stanowiska

innych gatunków objętych ochroną, np. porostów nadrzewnych, które w wielu miejscach kraju zachowały się głównie na starych przydrożnych drzewach. Każdorazowo decyzja o zniszczeniu siedlisk tych gatunków wymaga zezwolenia na odstępstwo od zakazów dot. ochrony gatunkowej.

Analizując ww. zagadnienia, trzeba jednak zwrócić uwagę na następujące aspekty:

1. Strategia nie wskazuje lokalizacji ani zakresu (opisu, charakterystyki) projektów. Nie wiadomo także, które z nich (i w jakim zakresie) mogą ewentualnie obejmować tereny dotychczas niezabudowane.
2. Przedsięwzięcia komunikacyjne (infrastrukturalne) będą musiały spełniać aktualne wymagania ochrony środowiska (w tym - wymagania wynikające z przepisów o ochronie gatunków i z przepisów dotyczących obszarowych i punktowych form ochrony przyrody) – oznacza to, że co do zasady zostanie podwyższony poziom ochrony środowiska. Będzie to pozytywnym skutkiem zastosowania obowiązujących przepisów dotyczących:
 - 1) oczyszczania wód opadowych (obowiązek ujęcia i oczyszczenia),
 - 2) ochrony akustycznej (obowiązek uwzględnienia terenów podlegających ochronie akustycznej i zastosowanie rozwiązań ukierunkowanych na zachowanie tej ochrony),
 - 3) ochrony gatunkowej zwierząt (np. poprzez rozwiązania ograniczające lub uniemożliwiające wejście zwierząt na drogę, np. przepusty i ogrodzenia),
 - 4) celów ochrony w obszarowych formach ochrony przyrody oraz zasad i zakazów obowiązujących w odniesieniu do tych obszarów chronionych.

Mając na powyższe, uprawnione jest twierdzenie że projekt Strategii nie będzie generował znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze (choć jednocześnie trzeba stwierdzić, że oddziaływania negatywne mogą się pojawić, jednak Strategia nie daje podstaw do ich zlokalizowania oraz do stwierdzenia, że mogą mieć one charakter znaczący). Oczywiście możliwe są oddziaływania na etapie realizacji przedsięwzięć (np. konieczność zajęcia terenu), niemniej takie aspekty powinny być przeanalizowane na etapie wydawania zgody na realizację przedsięwzięć - na poziomie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko takie zagadnienia są niemożliwe do przeanalizowania w sposób który byłby racjonalny i mógłby prowadzić do udoskonalenia treści (lub zasad wdrażania) ocenianego dokumentu.

W projekcie Strategii nie zawarto zapisów kolidujących z prawnie określonymi wymaganiami ochrony przyrody. Ustalenia ocenianego dokumentu nie generują znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary ochrony przyrody, nie wpływają też na realizację ustaleń wynikających z planów ochrony, planów zadań ochronnych czy też innych dokumentów dotyczących obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody.

Podsumowując: mając na uwadze charakter (w tym: stopień szczegółowości) ocenianego dokumentu, po uwzględnieniu możliwych oddziaływań na środowisko przyrodnicze stwierdza się że nie ma prawnej, merytorycznej i systemowej podstawy do przyjęcia, że ustalenia Strategii:

- 1) mogą zakładać intencjonalne naruszenie przepisów o ochronie przyrody,

- 2) mogą pogorszyć stan chronionych siedlisk przyrodniczych i siedlisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, w tym stan gatunków, dla których ochrony zostały wyznaczone obszary Natura 2000,
- 3) mogą pogorszyć spójność sieci Natura 2000, integralność obszarów Natura 2000 i łączność ekologiczną pomiędzy prawnie ustanowionymi formami obszarowej ochrony przyrody,
- 4) mogą kolidować z zapisami planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000,
- 5) mogą powodować znaczące negatywne oddziaływanie na obszary Natura 2000,
- 6) mogą prowadzić do naruszenia zakazów obowiązujących w rezerwatach przyrody, parkach narodowych, parkach krajobrazowych, obszarach chronionego krajobrazu oraz warunków ochrony użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz pomników przyrody.

VII.4. Oddziaływanie na jakość życia i zdrowie ludzi

Ustalenia ocenianego dokumentu zapewniają wysoki poziom dbałości o jakość życia mieszkańców. Wyraża się to w szczególności w ustaleniach dotyczących zagadnień społecznych i gospodarczych w takich obszarach, jak: edukacja, pomoc społeczna, opieka zdrowotna, transport publiczny, rozwiązania infrastrukturalne dla osób z niepełnosprawnością i in. Istotne są również takie zagadnienia jak cyfryzacja (ułatwiająca dostęp do informacji oraz usprawniająca przetwarzanie danych) oraz promocja walorów turystycznych i kulturowych gminy. Pozytywnie należy ocenić również kierunki działań dedykowane bezpieczeństwu publicznemu (w tym: poprawie bezpieczeństwa transportu drogowego).

Oczywistym jest, że ustalenia Strategii, podobnie jak i wszelkie inne przepisy, nie są w stanie zagwarantować, że oddziaływania antropogeniczne nie będą uciążliwe dla mieszkańców. Ostatecznie kluczowym aspektem pozostaje przestrzeganie obowiązujących przepisów - i tutaj duże znaczenie ma sposób przeprowadzania kontroli spełniania przepisów o ochronie środowiska przez odpowiednie organy administracji publicznej. Naprzeciw ewentualnym problemom związanym z uciążliwościami wychodzą m.in. ustalenia kodeksu cywilnego, które ogólnie mówią o działaniach „zakłócających korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę”.

Należy mieć również na uwadze fakt istnienia uprawnień mieszkańców w kwestii ochrony swojego interesu prawnego, które nie kończą się na etapie postępowań administracyjnych w sprawie wydania decyzji zezwalających na realizację przedsięwzięcia. Oprócz możliwości przeprowadzenia kontroli przez odpowiednie organy administracji publicznej (np. wojewódzki inspektorat ochrony środowiska) równie duże znaczenie mają uprawnienia wynikające z kodeksu cywilnego. Warto zwrócić uwagę na fakt, że według art. 144 kodeksu cywilnego, „właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych”. Chodzi tu o aktywne zachowanie lub działanie, które jest podejmowane

w ramach wykonywania przysługującego sąsiadowi prawa, równocześnie oddziałujące na sferę cudzego (sąsiedniego) prawa własności. Ustawodawca zakazuje działań (oddziaływania), których skutkiem jest zakłócanie cudzego prawa. Oddziaływania objęte normą art. 144 kodeksu cywilnego bywają definiowane jako „immisje pośrednie”, tj. uboczny, choć kłopotliwy dla sąsiadów, skutek działania właściciela. Nie stanowią one zamierzonego oddziaływania na nieruchomości sąsiednie. Oddziaływanie takie jak hałas, drgania, wstrząsy, emisje gazów i pyłów są immisjami pośrednimi. Jeżeli jednak na etapie funkcjonowania inwestycji okaże się, że użytkowanie przedsięwzięć wykracza ponad przeciętną miarę i powoduje istotne negatywne oddziaływania na sąsiednich nieruchomościach, mieszkańcom będą przysługiwały prawa wzywające inwestora do zaprzestania zakłócania ponad przeciętną miarę. Uprawnienia to dotyczy także sytuacji, w której dla danej inwestycji wydano decyzje zezwalające na jej powstanie w ramach których badano m.in. wpływ na środowisko.

VII.6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Realizacja ustaleń wynikających z projektu Strategii może doprowadzić do czasowego lub trwałego zajęcia powierzchni ziemi, w szczególności w związku z realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych (np. z zakresu infrastruktury drogowej), co spowoduje w pierwszej kolejności pogorszenie warunków glebowych w miejscu realizacji inwestycji. Nie ma podstaw do przyjęcia, że oddziaływania te mogą mieć charakter znaczący (tzn. prognoza nie zawiera ustaleń wskazujących na to, że ewentualne negatywne oddziaływania będą miały charakter znaczący). Odpowiednie rozwiązania w zakresie wyeliminowania, ograniczania i kompensowania potencjalnych negatywnych oddziaływań można zastosować na etapie rozstrzygnięć administracyjnych oraz formułowania warunków realizacji przedsięwzięcia.

Przyjęcie analizowanego dokumentu nie będzie generować znaczących niekorzystnych oddziaływań na powierzchnię ziemi, ponieważ projekt Strategii nie zawiera ustaleń kolidujących z wymaganiami ochrony powierzchni ziemi.

VII.7. Oddziaływanie na krajobraz i dobra kultury

Analizowany projekt Strategii uwzględnia zasady ochrony krajobrazu i dóbr kultury. Oceniany dokument podkreśla walory kulturowe gminy, a w ślad za tym formułuje cele i kierunki działań nastawione na ochronę (i promocję) tych walorów. Strategia nie zawiera ustaleń, które mogłyby generować negatywne oddziaływania na ten komponent środowiska.

VII.8. Oddziaływanie na powietrze i klimat akustyczny

Odpowiednią ochronę akustyczną powinny zapewnić przede wszystkim przepisy o ochronie przed hałasem (i ich stosowanie), które dają szeroki katalog narzędzi możliwych do zastosowania w celu zapewnienia odpowiedniego stanu środowiska. Ponadto, należy pamiętać o obowiązywaniu przepisów mówiących o konieczności zachowania (za wyjątkiem

wyłączeń wskazanych w ustawie) standardów jakości środowiska poza granicami terenu, do której podmiot emitujący zanieczyszczenia (i/lub hałas) posiada tytuł prawny oraz nakaz stosowania rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych zapewniających zachowanie standardów jakości środowiska.

Analizowany projekt Strategii nie zawiera ustaleń, które mogłyby pogarszać stan powietrza atmosferycznego oraz klimatu akustycznego. Są w nim za to zawarte cele, kierunki i projekty ukierunkowane na poprawę warunków ochrony tych komponentów środowiska:

- 1) ustalenia związane z transportem publicznym oraz rowerowym przyczynią się do ograniczenia postępującego wzrostu ruchu samochodowego będącego źródłem emisji zanieczyszczeń gazowo-pyłowych i hałasu;
- 2) ustalenia związane z termomodernizacją i wzrostem wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej) przyczynią się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń gazowo-pyłowych będących skutkiem spalania paliw kopalnych;
- 3) modernizacja infrastruktury drogowej będzie uwzględniała aktualne przepisy o ochronie akustycznej, co powinno poprawić warunki życia ludzi na terenach podlegających tej ochronie.

VI.9. Oddziaływania skumulowane z innymi dokumentami strategicznymi

Oddziaływań środowiskowych związanych z wdrażaniem Strategii nie można rozpatrywać w oderwaniu od całościowej polityki ochrony środowiska. Ustalenia ocenianego dokumentu będą wdrażane równoległe z działaniami prośrodowiskowymi wynikającymi w szczególności z:

- 1) Polityki Ekologicznej Państwa 2030 oraz wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska,
- 2) gminnych, powiatowych i wojewódzkich strategii rozwoju,
- 3) gminnych dokumentów określających zasady planowania przestrzennego,
- 4) planu gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy,
- 5) planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- 6) Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych,
- 7) Programu przeciwdziałania niedoborowi wody,
- 8) Planu przeciwdziałania skutkom suszy;
- 9) Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu;
- 10) planów zadań ochronnych w obszarach chronionych.

Większość z tych dokumentów poddano strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko i każdy z nich zawiera ustalenia ukierunkowane na politykę zrównoważonego rozwoju, przy czym wymienione powyżej polityki, plany i programy największy ciężar kładą właśnie na kwestie związane z szeroko rozumianą ochroną środowiska.

Obecnie nie ma w Polsce kompleksowego systemu monitorowania wszystkich presji pod kątem ich wpływu na środowisko i skutków w środowisku. Istniejący system Państwowego

Monitoringu Środowiska (oraz systemy pozyskiwania wiedzy o stanie przyrody w obszarach chronionych) uwzględniają wyłącznie dane o stanie środowiska, jednak zazwyczaj nie jest to powiązane z danymi o presjach wpływających na ten stan. Najlepiej rozwinięte pod tym względem są systemy zarządzania hałasem (w największych miastach oraz przy głównych drogach i liniach kolejowych) oraz emisją zanieczyszczeń do powietrza (ale jedynie w odniesieniu do przypadków generujących konieczność opracowania programów ochrony powietrza).

Skumulowane oddziaływania generowane przez planowane przedsięwzięcia mogą odnosić się do poszczególnych komponentów środowiska i mogą się wyrażać w pozytywnych lub negatywnych skutkach w środowisku. Charakter, skala i intensywność oddziaływania zależą od koncentracji inwestycji (np. w obrębie ciek lub obszaru chronionego), rodzaju i wielkości przedsięwzięć oraz wrażliwości poszczególnych komponentów środowiska. Niektóre oddziaływania skumulowane mogą wystąpić na etapie realizacji inwestycji (np. emisja zawiesiny i tymczasowe pogorszenie warunków siedliskowych ichtiofauny) lub na etapie funkcjonowania/eksploatacji przedsięwzięć (np. wpływ na ciągłość biologiczną, wpływ na reżim hydrologiczny i ekosystem).

VII.9. Oddziaływanie transgraniczne

Oceniany projekt Strategii nie będzie generował oddziaływania wykraczającego poza granice Polski, w związku z czym nie ma potrzeby przeprowadzania transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

VI.10. Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu

Przyjęcie Strategii może stanowić jeden z ważnych kroków w kierunku wdrażania regionalnej i krajowej polityki ochrony środowiska, gospodarki odpadami, gospodarki wodnej i adaptacji do zmian klimatu. Najbardziej istotnym elementem pozostanie jednak praktyczna realizacja ustaleń Strategii, a zatem pozytywna ocena analizowanego dokumentu jest w zasadzie uwarunkowana założeniem, że na etapie indywidualnego planowania, projektowania, realizowania i funkcjonowania konkretnych przedsięwzięć zostanie zachowany wysoki poziom ochrony środowiska uwzględniający zasady wynikające z Strategii.

Oceniany projekt Strategii zawiera ustalenia o charakterze sprzyjającym ochronie środowiska. Jego stosowanie będzie się odbywało równolegle z wdrażaniem przepisów określających warunki korzystania ze środowiska oraz innych przepisów i dokumentów strategicznych wspierających zachowanie należytego poziomu jego ochrony.

Odstąpienie od przyjęcia Strategii byłoby zatem utratą szansy na opracowanie narzędzia sprzyjającego wdrażaniu zasad zrównoważonego rozwoju. W związku z powyższym, rekomenduje się przyjęcie ocenianego projektu Strategii oraz uwzględnienie, w miarę możliwości, rekomendacji dotyczących zasad wdrażania ocenianego dokumentu.

VIII. PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

Przez pojęcie rozwiązania alternatywnego należy rozumieć opcję podejmowania innych działań niż pierwotnie planowane, np. o innym charakterze czy skali, ale zapewniających osiągnięcie pierwotnego nadrzędnego celu lub osiągnięcia założonych poziomów wskaźników rezultatu, ale też opcję nie podejmowania danego działania lub nawet modyfikacji celu. Analiza alternatywnych rozwiązań może być, zatem prowadzona w odniesieniu do:

- alternatywnych sposobów osiągnięcia celów,
- alternatywnych lokalizacji dla zamierzeń niezbędnych dla osiągnięcia celów,
- alternatywnej skali przedsięwzięcia i sposobów jego realizacji oraz eksploatacji.

Możliwości analityczne w powyższych kwestiach są determinowane stopniem szczegółowości dokumentu poddawanego ocenie. Jeżeli w analizowanym dokumencie nie określa się precyzyjnie ani lokalizacji, ani skali, ani listy przewidywanych do realizacji konkretnych projektów stanowiących wyraz realizacji Strategii, to analiza alternatyw sprowadzać się może jedynie do przeglądu planowanych kierunków działań oraz instrumentów realizacyjnych, w kontekście ich skutków środowiskowych.

Najmniej możliwości formułowania rozwiązań alternatywnych odnosi się do poziomu wizji, misji oraz celów strategicznych i operacyjnych. Kwestia ich doboru jest domeną organów władzy publicznej, która w demokratycznym społeczeństwie dysponuje mandatem prawnym do ich określania. Prognoza oddziaływania na środowisko może w takich wypadkach pełnić funkcję polegającą przede wszystkim na identyfikacji skutków środowiskowych tak sformułowanych celów i na wskazywaniu tych obszarów, gdzie skutki te wydają się być nieakceptowalne z punktu widzenia celów ochrony środowiska.

Z uwagi na fakt, że oceniany projekt Strategii nie wskazuje listy konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych (w rozumieniu UOOŚ), przeprowadzenie szczegółowej analizy alternatyw jest w tej sytuacji w zasadzie niemożliwe. Należy w związku z tym przypomnieć, że dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko wskazuje na potrzebę omawiania „rozsądnych alternatyw” budowanych na podstawie analizy informacji, które mogą być „racjonalnie wymagane” lub wskazania, dlaczego takie alternatywy nie mogły być sformułowane. Obowiązek zidentyfikowania, opisanie i oszacowania rozsądnych rozwiązań alternatywnych musi być odczytywany w kontekście celu dyrektywy, który polega na dopilnowaniu, że wpływ realizacji planów i programów jest uwzględniony podczas przygotowania tych dokumentów i przed ich przyjęciem. Tekst dyrektywy nie precyzuje, co rozumie się pod pojęciem rozsądnego rozwiązania alternatywnego wobec planu lub programu: czy chodzi o alternatywne plany lub programy, czy o alternatywne rozwiązania w ramach planu lub programu (natomiast art. 51 ust. 2 pkt 3b UOOŚ jasno określa, że w prognozie przedstawia się rozwiązania alternatywne w stosunku do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie). W praktyce różne rozwiązania alternatywne w ramach danego planu na ogół będą podlegały ocenie (np. różne sposoby zagospodarowania obszaru

w ramach np. planu zagospodarowania przestrzennego). Alternatywne rozwiązanie może zatem stanowić inny sposób osiągnięcia celów planu lub programu.

Ustalenia omawianego projektu Strategii nie prowadzą do wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko. Strategiczny charakter dokumentu nie pozwala na skonkretyzowane i precyzyjne określenie działań alternatywnych dla jego celów strategicznych. Strategia sama w sobie również nie przedstawia alternatywnych propozycji. Analiza alternatyw jest de facto prowadzona jedynie na etapie opracowywania projektów inwestycyjnych, studiów wykonalności i postępowań administracyjnych, w ramach których prowadzi się analizę zgodności z przepisami (m.in. z zakresu ochrony środowiska).

Skutki środowiskowe podejmowanych działań inwestycyjnych silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy realizacji nowych inwestycji należy rozważać warianty alternatywne kierując się w miarę możliwości tym, by wybrać wariant najbardziej korzystny dla środowiska. Jako warianty alternatywne przedsięwzięć (ale nie dokumentów strategicznych) można rozważać: warianty lokalizacyjne, warianty konstrukcyjne, techniczne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant odstąpienia od realizacji przedsięwzięcia. Oceniany projekt Strategii nie wskazuje lokalizacji i wielkości wspieranych przedsięwzięć. To z kolei uniemożliwia przeprowadzenie analizy ich możliwych racjonalnych wariantów alternatywnych konkretnych działań, których nazwy są podane w treści Strategii.

IX. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Realizacja ustaleń ocenianego projektu Strategii nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Zgodnie z przedstawionymi wcześniej tezami, realizacja celów strategicznych może skutkować zwiększeniem poziomu ochrony środowiska – zwłaszcza w kontekście oddziaływania kumulującego się z wdrażaniem dokumentów strategicznych z dziedziny ochrony środowiska. Warto podkreślić, że korzystny charakter ocenianego dokumentu przyniesie oczekiwane rezultaty jedynie wtedy, gdy jego ustalenia będą prawidłowo stosowane w rzeczywistości.

Rekomenduje się uwzględnienie następujących propozycji dotyczących minimalizowania wpływu na środowisko:

1. Na etapie wdrażania ustaleń Strategii i tworzenia projektów budowlanych, należy nadać wysoki priorytet kwestii wprowadzenia zieleni w formie niskiej i wysokiej, uwzględniającej zmienność sezonową, uwarunkowania infrastrukturalne i przestrzenne oraz funkcjonalne (zieleni ozdobna / zieleni izolacyjna / zieleni funkcjonalna).
2. Zasadnym jest zapewnienie w projektach budowlanych rozwiązań z zakresu retencjonowania wód opadowych i roztopowych (z uwzględnieniem konieczności ich oczyszczenia przed wprowadzeniem do środowiska, o ile będzie to uzasadnione).
3. Na etapie postępowań administracyjnych związanych z wydaniem pozwoleń na budowę i innych decyzji administracyjnych zezwalających na realizację i funkcjonowanie przedsięwzięć, należy nadać wysoki priorytet kwestiom dotyczącym badania zgodności projektów przedsięwzięć z przepisami o ochronie środowiska oraz o warunkach technicznych w budownictwie. Analogiczna rekomendacja dotyczy rozpatrywania zgłoszeń budowlanych (dokonywanych w trybie ustawy Prawo budowlane) oraz zgłoszeń instalacji (dokonywanych w trybie ustawy Prawo ochrony środowiska).
4. Na etapie przeglądów aktualności studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, (cyklicznie przeprowadzanych w trybie art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym), należy uwzględniać ewentualne zgłoszenia dot. konfliktów środowiskowych, aktualne dane dot. ryzyka występowania suszy i powodzi, wytyczne dotyczące adaptacji do zmian klimatu oraz doświadczenia będące wynikiem obserwacji praktycznego stosowania ustaleń dokumentów strategicznych.

Konsekwencją zastosowania powyższych rekomendacji będzie zapewnienie wysokiego poziomu dbałości o ochronę środowiska oraz adaptacji do zmian klimatycznych. Nie przewiduje się żadnych negatywnych konsekwencji w związku z wdrożeniem powyższych zaleceń.

Warto wspomnieć, że oczywistym rozwiązaniem eliminującym oraz minimalizującym potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko jest obowiązek przestrzegania

przepisów o ochronie środowiska (w tym: przepisów o ochronie gatunkowej oraz zakazów obowiązujących w obszarowych formach ochrony przyrody), gospodarce wodnej, gospodarce odpadami, przepisów z zakresu warunków technicznych w budownictwie oraz z zakresu planowania przestrzennego. Jak wspomniano we wcześniejszej części prognozy, na obecnym etapie ustaleń strategicznych i rozważań w zakresie projektów o charakterze inwestycyjnym racjonalnym jest przyjęcie założenia, że projekty będą realizowane w sposób zgodny z prawem. Oznacza to m.in. konieczność uznania, że zachowane będą przepisy dotyczące obszarowych form ochrony przyrody. Przyjęcie przeciwnych ustaleń (czyli: dopuszczenie sytuacji, w której ustalenia Strategii intencjonalnie naruszałoby te przepisy) urągałoby powadze organu opracowującego dokument strategiczny i naruszałoby powagę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (a przy tym przeczyłoby elementarnym zasadom racjonalnego wnioskowania). Trzeba więc podkreślić, że rolą prognozy oddziaływania na środowisko nie jest formułowanie kompendium wiedzy na temat obowiązku przestrzegania ww. przepisów. Oceniany dokument ma charakter strategiczny, a więc formułowanie w nim szczegółowych ustaleń na temat np. sposobu prowadzenia termomodernizacji wypaczałoby istotę planowania strategicznego i urągałoby powadze ustaleń Strategii. Z kolei omawianie takich zagadnień w ramach prognozy byłoby imputowaniem twórcom Strategii, że dopuszczają oni możliwość naruszenia przepisów o ochronie gatunkowej.

Niemniej, z uwagi na rozwianie obaw związanych z przywołaną powyżej termomodernizacją, zasadnym jest wskazanie, że ryzyko wystąpienia negatywnego wpływu prac termomodernizacyjnych na ptaki i nietoperze może wystąpić wtedy, gdy w obrębie budynku objętego pracami znajdują się siedliska tych zwierząt (co powinny być uprzednio rozpoznane w ramach wyprzedzającego audytu przyrodniczego⁶). Potencjalne negatywne oddziaływanie może być minimalizowane poprzez następujące działania:

- przed rozpoczęciem planowania i wykonania prac należy przeprowadzić kontrolę (kontrole) budynku i ustalić miejsce oraz czas zajmowania kryjówki przez ptaki i nietoperze⁶;
- prace remontowe powinny być prowadzone poza okresem rozrodczym i hibernacją, okres dozwolony na prowadzenie prac to początek września – początek października, czas ten jednak może być zróżnicowany w zależności od gatunku; w przypadku obiektów zasiedlonych i/lub potencjalnie zasiedlonych przez nietoperze wszelkie prace powinny być wykonywane w okresie od sierpnia do września;

⁶ Audyt ten jest ukierunkowany na inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną, wskazując zarówno zidentyfikowane gatunki ptaków i nietoperzy, jak i ich siedliska; na podstawie określonych uwarunkowań przyrodniczych, audyt powinien wskazać konieczne do podjęcia działania z zakresu ochrony gatunków i ich siedlisk oraz minimalizacji lub kompensacji wszystkich istotnych oddziaływań będących skutkiem ingerencji w te siedliska. Warto wskazać, że wyniki przeprowadzonego audytu mogą wskazać na konieczność niewielkich modyfikacji projektów budowlanych i harmonogramów ich realizacji, a także na zasadność ustanowienia kontrolnego nadzoru przyrodniczego na czas prac budowlanych czy też konieczność wykonania kontroli porealizacyjnej i podjęcia działań kompensacyjnych (np. z zakresu odtworzenia miejsc schronienia ptaków i nietoperzy, które to siedliska będą niezbędne do usunięcia w związku z realizacją projektu i osiągnięciem jego głównych celów.

- w przypadku konieczności kontynuowania prac budowlanych w okresie rozrodczym kryjówkę zajęłą przez nietoperze należy zabezpieczyć w sposób zaproponowany przez chiropterologa i/lub ornitologa;
- prowadzenie prac budowlanych i remontowych tak, by zachować funkcjonalność budynku dla zwierząt (tj. zachować możliwość gnieźdzenia się ptaków, zachować kolonię nietoperzy i używane przez nią wloty do kryjówki); nawet pod nieobecność ptaków nie należy, w miarę możliwości, likwidować miejsc ich gnieźdzenia się.

Z tego samego powodu można wskazać na następujące środki minimalizujące potencjalne negatywne oddziaływania na etapie prowadzenia różnych prac budowlanych:

- zapewnienie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenie przedsięwzięcia,
- ponowne wykorzystanie zdjętej pokrywy glebowej,
- odtwarzanie zniszczonych elementów przyrodniczych (zob. art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska),
- wykonywanie prac budowlanych w okresach, gdy aktywność flory i fauny jest najmniejsza (tj. co do zasady w okresach jesienno-zimowych),
- używanie sprzętu spełniającego prawne wymagania,
- uszczelnienie nawierzchni placów postojowych dla maszyn, środków transportu, parkingów dla pracowników,
- wyposażenie zaplecza budowy w rozwiązania techniczne uniemożliwiające zanieczyszczenie środowiska gruntowo-wodnego ewentualnymi wyciekami płynów eksploatacyjnych,
- zapewnienie miejsca do gromadzenia odpadów, które będzie zabezpieczało środowisko przed wywiewaniem lekkich frakcji oraz przed wyfukiwaniem niebezpiecznych składników wskutek opadów atmosferycznych,
- wykonywanie prac budowlanych przy pomocy sprawnego, regularnie serwisowanego i konserwowanego sprzętu,
- stosowanie środków ograniczających pylenie (zraszanie placu budowy, plandeki).

X. PROPONOWANE METODY ANALIZY ŚRODOWISKOWYCH SKUTKÓW WDRAŻANIA OCENIANEGO DOKUMENTU

Według art. 10 dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, jednym z celów monitorowania wpływu planu lub programu na środowisko jest identyfikacja „nieprzewidzianego niepożądanego wpływu”, co ma zapewnić możliwość „podjęcia odpowiedniego działania naprawczego”.

Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące dyrektywy 2001/42/WE wskazują, że dane zbierane na mocy innego prawodawstwa UE mogą zostać wykorzystane w monitoringu związanym ze strategiczną OOŚ, o ile są one istotne dla danego planu lub programu oraz jego oddziaływania na środowisko.

Art. 10 dyrektywy 2001/42/WE niekoniecznie wymaga bezpośredniego monitorowania znaczącego wpływu na środowisko. Dyrektywa zezwala także na monitorowanie pośrednie, na przykład poprzez czynniki nacisku lub środki łagodzące. Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące ww. dyrektywy wskazują w pkt 8.5, że „jeśli monitoring może być w zadowalający sposób zintegrowany z regularnym cyklem planowania, to nie ma konieczności podejmowania oddzielnych kroków proceduralnych dotyczących jego wykonywania. Monitoring może być na przykład zbieżny z regularną korektą planu lub programu, w zależności od tego, jakie oddziaływanie jest monitorowane, oraz od długości odstępów między korektami”. W sposób oczywisty ma to przełożenie na cyklicznie opracowywane dokumenty.

Należy wziąć pod uwagę, że według ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska gmina powinna posiadać opracowany program ochrony środowiska, z realizacji którego powinien być cyklicznie sporządzany raport. Program ochrony środowiska przedstawia propozycje systemu monitorowania w zakresie ochrony i stanu środowiska naturalnego. Zarówno Strategia, jak i ww. Program będą wdrażane równocześnie, a ich wzajemne ustalenia powinny być z sobą kompatybilne i powinny wzajemnie na siebie oddziaływać wzmacniająco.

Wobec powyższego, monitorowanie wdrażania Programu będzie wystarczającym narzędziem pokazującym, czy i ew. jak reaguje środowisko na skutki realizacji dokumentów strategicznych (w tym – ocenianego projektu Strategii). W przypadku stwierdzenia, że skuteczność Programu ochrony środowiska jest nieodpowiednia, może nastąpić konieczność zaostżenia zapisów dokumentów strategicznych pod kątem większego uwzględnienia wymagań ochrony środowiska (np. poprzez nadanie im wyjątkowego priorytetu).

Mając na uwadze powyższe, formułuje się następujące rekomendacje w zakresie monitorowania wpływu skutków wdrażania ustaleń Strategii na środowisko naturalne:

1. Zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, co najmniej raz w trakcie kadencji prezydenta należy przeprowadzić ocenę aktualności dokumentów dot. zagospodarowania przestrzennego. W ramach oceny aktualności należy uwzględnić aktualne prognozowane zasięgi terenów zagrożonych

- wystąpieniem powodzi, aktualny stan prawny oraz ustalenia wynikające z dokumentów strategicznych wyższego szczebla (np. plan zagospodarowania przestrzennego województwa) oraz podejmować adekwatne do nowych uwarunkowań działania dostosowawcze.
2. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, co 2 lata należy sporządzić i przedłożyć Radzie Miejskiej raport z wykonania programu ochrony środowiska.
 3. Należy prowadzić pozostałe działania i ewidencje wynikające z obowiązujących przepisów prawnych, takich jak w szczególności:
 - 1) przyjmowanie oraz weryfikowanie zgłoszeń instalacji nie wymagających pozwolenia emisyjnego,
 - 2) wydawanie decyzji nakazujących usunięcie odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania,
 - 3) nakładanie obowiązku wykonania czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania instalacji lub urządzenia na środowisko,
 - 4) ustanawianie ograniczeń co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko,
 - 5) wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów z terenu nieruchomości,
 - 6) występowanie do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić.

XI. WNIOSKI

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem powstałym dla potrzeb strategicznej OOS. W konsekwencji, charakter przeprowadzonych analiz jest adekwatny do typu ocenianego dokumentu i nie pozwala na precyzyjną ocenę konkretnych oddziaływań środowiskowych. Tym samym, za właściwe uznano skupienie się przede wszystkim na poszukiwaniu odpowiedzi na temat tego, czy dokument będący przedmiotem oceny jest zgodny z celem, któremu ma służyć, oraz czy jest adekwatny do problemów ochrony środowiska oraz celów środowiskowych wynikających z przepisów i dokumentów strategicznych.

Przeprowadzona w niniejszej prognozie analiza pozwoliła na postawienie następujących wniosków:

1. Rekomenduje się przyjęcie ocenianego dokumentu oraz uwzględnienie, w miarę możliwości, rekomendacji dotyczących zasad wdrażania jego ustaleń.

2. Treść projektu Strategii może być uznana za adekwatną do problemów ochrony środowiska (z uwzględnieniem ram prawnych wynikających z obowiązujących przepisów), bowiem uwzględnia kluczowe aspekty środowiskowe; dokument czyni zadość gminnej i regionalnej polityce ochrony środowiska i może sprzyjać osiągnięciu celów środowiskowych (w tym – celów wynikających z obowiązującego w mieście programu ochrony środowiska oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego). Pozytywny charakter oddziaływań ocenianego dokumentu będzie się kumulował z dalszym wdrażaniem dokumentów strategicznych i przepisów dedykowanych ochronie środowiska.
3. Rekomenduje się nadanie dużego znaczenia sposobowi wdrażania ustaleń Strategii.

XII. WYKORZYSTANE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Bar M., Jendrośka J., Okraśiński K., „Powiązania Ramowej Dyrektywy Wodnej (2000/60/WE) z Dyrektywą w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (2001/42/WE)”, Wrocław, 2013.
2. Bródka S. (red.), „Praktyczne aspekty ocen środowiska przyrodniczego”, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2010.
3. Charakterystyka wód podziemnych zgodnie z zapisami załącznika II.2 Ramowej Dyrektywy Wodnej (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2013.
4. Dane Inspekcji Ochrony Środowiska opracowane w ramach i dla potrzeb Państwowego Monitoringu Środowiska.
5. Kistowski M., „Wybrane aspekty metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przyrodnicze”, [w:] „Człowiek i Środowisko” 26(3-4)/2002.
6. Kistowski M. i Korwel-Lejkowska B. (red.), „Waloryzacja środowiska przyrodniczego w planowaniu przestrzennym”, Problemy Ekologii Krajobrazu, vol. 19, 2007.
7. Łyp B., „Cywilizacyjne zanieczyszczenia wód podziemnych w Polsce”, Wydawnictwo Seidel-Przywecki Sp. z o.o., Warszawa 2019.
8. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2017.
9. Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Strategic Environmental Assessment, Komisja Europejska, 2013.
10. Integrating Ecosystem Services in Strategic Environmental Assessment: A guide for practitioners, United Nations Environment Programme, 2014.
11. Majewski W., Walczykiewicz T. (red.), „Zrównoważone gospodarowanie wodami oraz infrastrukturą hydrotechniczną w świetle prognozowanych zmian klimatycznych”, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy, 2012.
12. Mapy hydrograficzne, sozologiczne, geośrodowiskowe i inne (w tym: geoportale oraz dane udostępnione za pośrednictwem serwisów WMS) oraz komentarze do map hydrograficznych, geośrodowiskowych i sozologicznych.
13. Ocena wpływu zmian klimatu na różnorodność biologiczną oraz wynikające z niej wytyczne dla działań administracji ochrony przyrody do roku 2030, Fundeko, 2012.
14. Opracowanie analizy presji i wpływów zanieczyszczeń antropogenicznych w szczegółowym ujęciu wszystkich kategorii wód dla potrzeb opracowania aktualizacji programów działań i planów gospodarowania wodami, IMGW-PIB, 2013.
15. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, 2016.
16. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym, 2016.
17. Pyszny K., Przybyła Cz., „Systemy informacji przestrzennej w strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko”, 2016.

18. Pyszny K., „Możliwości wykorzystania narzędzi GIS w opracowaniach ekofizjograficznych i strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko”, w: „Problemy planistyczne - Jesień 2016”, Poznań 2016.
19. Solon J., Borzyszkowski J. et.al., *“Physico-geographical mesoregions of Poland - verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data”* w: *Geographia Polonica*, vol. 91, no. 2, 2018
20. Wdrożenie dyrektywy 2001/42 w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, Komisja Europejska, 2003.
21. Witczak S. (red.) i in., „Mapa wrażliwości wód podziemnych na zanieczyszczenie. Plansa 1: Podatność wód podziemnych pierwszego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia z powierzchni terenu”, Ministerstwo Środowiska, 2011 r.
22. Wytyczne dotyczące najlepszych praktyk w zakresie ograniczania, łagodzenia i kompensowania procesu zasklepienia gleby, Komisja Europejska, 2012 r.
23. Wytyczne dotyczące zasad i zakresu uwzględniania zagadnień ochrony środowiska w programach sektorowych, Rada Ministrów, 2002 r.

XIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt Strategii Rozwoju Gminy Jasło na lata 2021-2027 (dalej: Strategia). Prognoza została opracowana dla potrzeb przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Została w niej przedstawiona analiza środowiskowych skutków wdrożenia ustaleń Strategii.

Informacje o zawartości projektowanego dokumentu

.....

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu wspólnotowym, krajowym i regionalnym

W Prognozie dokonano analizy wielu dokumentów strategicznych, w których ustanowione są cele polityki w zakresie ochrony środowiska. Dokumenty te zawierają wiele różnorodnych ustaleń w zakresie ochrony poszczególnych komponentów środowiska. Najważniejsze wynikające z nich cele strategiczne w zakresie ochrony środowiska są następujące:

1. Powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemu oraz przywrócenie ich w możliwie największym stopniu.
2. Powstrzymanie pogarszania stanu wód oraz osiągnięcie ich dobrego stanu.
3. Utrzymanie oraz poprawa komfortu i jakości życia ludzi.
4. Przeciwdziałanie degradacji gleb.
5. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń i poprawa lub utrzymanie poziomów jakości powietrza, nie stanowiących zagrożenia dla zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego.
6. Przeciwdziałanie zmianom klimatu i ograniczanie negatywnych skutków tych zmian, w tym – adaptacja do zmian klimatycznych.
7. Ochrona klimatu akustycznego oraz ograniczanie emisji hałasu.
8. Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi.
9. Ochrona i odbudowa wartości krajobrazowych.
10. Ochrona i ograniczanie negatywnego wpływu na zabytki i dobra materialne.
11. Rozwój gospodarki zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i niskoodpadowej.

Analiza zgodności ocenianego dokumentu z polityką ochrony środowiska

Analizowany projekt Strategii uwzględnia cele strategiczne dotyczące ochrony środowiska, gospodarki wodnej i adaptacji do zmian klimatycznych. Dokument pozostaje zgodny z polityką wpisaną do planu zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego. Nie zidentyfikowano kolizji pomiędzy strategicznymi ustaleniami polityk środowiskowych a treścią Strategii.

Analiza uwarunkowań środowiskowych

Kluczowe uwarunkowania środowiskowe, ważne z punktu widzenia oceny Strategii, są następujące:

1. Krajobraz gminy jest zróżnicowany i obejmuje zarówno tereny naturalne, jak i obszary przeobrażone antropogenicznie przez drogi publiczne oraz zabudowę mieszkaniową.
2. W gminie występuje przekroczenie rocznych i dobowych norm zanieczyszczenia powietrza.
3. Aspektem wymagającym szczególnej ochrony jest jakość życia mieszkańców (w tym: stan powietrza atmosferycznego, odpowiedni poziom tła akustycznego), środowisko przyrodnicze oraz wody podziemne i powierzchniowe.
4. Analizowany obszar położony jest w dorzeczu Wisły, w regionie wodnym Górnej-Wschodniej Wisły. Część terenu gminy jest zagrożona powodzią i podtopieniami.
5. Analizowany obszar charakteryzuje się średnim stopniem zagrożenia wód podziemnych.
6. Wśród lokalnych źródeł antropopresji na środowisko w gminie należy wymienić:
 - 1) zabudowę komunikacyjną (drogi, linie kolejowe), która stanowi źródło emisji hałasu i zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego;
 - 2) niską emisję – tj. emisja pyłów i szkodliwych gazów na niskiej wysokości, pochodzących z ruchu pojazdów oraz indywidualnych źródeł energii cieplnej.

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Wśród głównych wyzwań w zakresie ochrony środowiska w rejonie analizowanego obszaru wymienić należy:

1. Pełniejsze wykorzystanie potencjału usług ekosystemowych (kształtowanie mikroklimatu, oczyszczanie powietrza, ochrona przed hałasem, izolacja budynków, retencja wód opadowych, cień, ochrona przed przesuszeniem, ochrona przed wiatrem, walory estetyczne) możliwych do uzyskania dzięki zwiększeniu udziału zieleni niskiej i wysokiej w rejonie (i w obrębie) zabudowy.
2. Zapewnienie wysokiego poziomu ochrony wód podziemnych z uwagi na ich płytkie występowanie i niewystarczającą izolację poziomów wodonośnych przed migracją zanieczyszczeń z powierzchni terenu.
3. Uniemożliwienie wykorzystywania paliw nieprzyjaznych środowisku naturalnemu.
4. Zwiększenie stopnia ochrony przed hałasem wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.
5. Zapewnienie estetyki krajobrazu miejskiego.
6. Kształtowanie przestrzeni sprzyjającej rozwojowi transportu publicznego, pieszemu i rowerowemu.
7. Pełniejsze wykorzystanie potencjału możliwości wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

Analiza i ocena znaczących oddziaływań na środowisko

Ustalenia ocenianego projektu Strategii nie doprowadzą do wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Kluczowe ustalenia sprowadzają się do następujących zagadnień:

1. Oceniany projekt Strategii zawiera zapisy sprzyjające zachowaniu obecnego poziomu zabezpieczeń środowiska przed degradacją.
2. Nie zidentyfikowano takich zapisów Strategii, które mogłyby wywołać znaczące uciążliwości dla mieszkańców.
3. Nie zidentyfikowano takich zapisów Strategii, które doprowadziłyby do możliwości powstania znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.

Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu

Przeprowadzona analiza wykazała, że Strategia z pewnością może sprzyjać realizacji celów środowiskowych wynikających ze współczesnej polityki ekologicznej każdego szczebla – jednak aby tak się stało, niezbędne jest nadanie wysokiej wagi aspektom prośrodowiskowym na etapie projektowania poszczególnych inwestycji i zatwierdzania projektów budowlanych.

Wnioski i rekomendacje

Wdrożenie ustaleń ocenianego dokumentu nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Rekomenduje się przyjęcie ocenianego projektu Strategii.

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY

Zgodnie z wymogiem art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f oraz art. 74a ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, jako autor prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Jasło na lata 2021-2027 - oświadczam, że spełniam wymagania, o których mowa w art. 74 ust. 2 ww. ustawy:

- 1) ukończyłem studia pierwszego stopnia z zakresu nauk przyrodniczych (na kierunku „ochrona środowiska” - Uniwersytet Wrocławski) oraz studia drugiego stopnia z zakresu nauk technicznych (na kierunku „inżynieria środowiska” - Politechnika Wrocławska),
- 2) posiadam 18-letnie doświadczenie pracach w zespołach przygotowujących raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i prognozy oddziaływania na środowisko (brałem udział w przygotowaniu ponad 70 raportów i prognoz oraz ponad 100 ekspertyz z zakresu wpływu na środowisko).

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Świdnica, 07.10.2022 r.

Krzysztof Okraśiński

